

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszéki egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Vasárnap, augusztus 23.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: A megfeneklett válság.
Cseh pimaszság.
Háború előtt.
Egyrői-másrői. Irta: Lux Terka.
A válság eseményei.
A tanítóképző palotája.
Festő iskola Aradon.
Az új templom belseje.
Salisbury meghalt.
A király rosszkedvé.
Sikkasztás az Adriánál.
Humbertéket elítélték.
Képek az aradi életből.
Tisza Kálmán verkiése.
Regény-Csarnok: A toltékek kincse. Irta: Ritt Gyula.

A megfeneklett válság.

Budapest, augusztus 22.

(Saj. tud.) A válságban nevezetes fordulat a mai nappal sem állott elő. Ha csak nem fordulat az, hogy politikai körökben általános az elkedvetlenedés és a komoly politikusok aggodalma nőttön nő.

Azok a benyomások, melyeket a tegnap kihallgatott államférfiak a királyi palotában nyertek, deprimáló hatással jártak. Így különösen a volt nemzeti pártiakban nagy a nyomottság, és deprimált a kedélyhangulat, mert tisztára látják, hogy Apponyi Albert gróf kormányra jutása elé szinte elháríthatatlan akadályok gördültek. Magának Apponyinak is elment a kedve attól, hogy a jelenlegi körülmények között kabinetalakításra vállalkozzék.

Altalában beszélnek a szabadelvűpártban, hogy a király kedvelten.

A katonai körök most már nemcsak a hadsereg egységét féltik, hanem tartanak

attól is, hogyha bármily mérvben engednének is itt Magyarországon a katonai kérdésekben, az osztrák nemzetiségeknek növelnék meg a szarvait, és előre nem látható bonyodalmak keletkeznének a monarchiában.

A mi egyébként a katonai engedményeket illeti, kiszivárgó hírek szerint a király nem részleteiben megállapított döntéssel jött Budapestre. Az uralkodó az eddigi kihallgatásokon nem is közölte a katonai kérdések részleteire vonatkozó nézeteit a megjelent politikusokkal. Meghallgatta előterjesztéseiket és csak egyes megjegyzéseket tett. De ezek az általános jellegű megjegyzések arról tanuskodnak, hogy O Felsége a magyar ellenzék követeléseiben azokat egészükben vizsgálva, komoly veszélyt lát. Epen ezért a legteljesebb tartózkodás álláspontján áll minden olyan kérdéssel szemben, amely a Széll-kormány részéről tett elvi kijelentéseknél messzebbmenő engedmény jelentőségével bírna.

O Felsége úgy ítéli meg a helyzetet, hogy minden olyan engedmény, mely a hadsereg egységét, amelyet a hatvanhetes törvény az „egész hadsereg” emlegetésével elismer, érinti: nemcsak a dualizmust, hanem a monarchia mindkét államát a leg súlyosabb válságba sodorná és nagyhatalmi állásunkat megdöntené. Míg a paritásnak megfelelő jelvényeknek és címernek nem lenne akadálya, a külön címer alkalmazásában az osztrák vezető körök épügy legyőzhetlen cseh és lengyel követelések felidézésének veszedelmét látják, mint a magyar vezényleti nyelvben. O Felsége pedig újabb osztrák válság felidézését el akarja kerülni.

Mindazok a mérvadó magyar politikusok, akik a korona felfogását ismerik, ma is a leghatározottabban hangsúlyozták, hogy a válság békés megoldása csak úgy lehetséges, ha az összes tényezők mérséklék álláspontjaik merevségét. Igen előkelő politikusok mutatnak rá a helyzet rendkívüli komolyságára, bár ma még korai volna a pesszimizmus. Fenáll a remény, hogy sikerülni fog a kibontakozás utját megtalálni.

Goluchowski gróf külügyminiszternek és Pietreich hadügyminiszternek Budapestre érkezésétől némi kedvező eredményt várnak a szabadelvű pártban. A közös miniszterekről azt tartják, hogy keresni fogják az érintkezést a szabadelvűpárti politikusokkal és ezen az uton remélik, hogy hozzá fognak járulni a magyar válság megoldásához.

Hire járt és egyes lapok ma hangoztatják is, hogy Khuen-Héderváry gróf miniszterelnök a maga számára készíti elő a talajt. Azok, a kik jól ismerik az ügyeket vivő miniszterelnök nézeteit, kizártnak tartják azt, hogy Héderváry gróf megmaradjon állásában. A mióta nem remélhet, hogy az ellenzék leszerel, azóta nincs forróbb vágya, minthogy mielőbb végleg elhagyja állását.

Kétségtelen azonban az és a szabadelvűpártban is ez a meggyőződés, hogy a válság rövidesen véget érni nem fog. 1867. óta ez lesz a leghosszabb kormányválság a mely valószínűleg szeptember végéig fog tartani, és a legkedvezőbb esetben is csak szeptember közepén alakulhat meg az új kabinet.

Egy dologban azonban nincs eltérés

A hétről.

Aradiak a királynál.

... Nebéz éjszakám volt.
Mellomen lidérhad vad kék-vókot táncolt;
Pejem mintha vaspánt közé volna verve,
Mintha a válságnak nyomná azt a terhe;
Mintha kilenc ördő ösztökélne nyersen:
Kibontakozásnak a szálát keressem.
„Mire a nap fölkel, meg kell az: találnod...”
S álmodtam nagy álmot.

Audienciákról már haza sietnek
Tizenkét eszei a magyar nemzetnek.
Audienciáknak sora vala meddő:
A válságra irt nem lelt a tizenkettő.
Se Valutás Sándor, se Formulás Kálmán,
Kaszinó-gróf Gyula, se az agrár-bálvány,
Sőt Jánoska gróf se, a néppártnak éke,
Töprengett a felség: hej, mi lesz a vége?...
Száz a tanácsosom, — s tanácsot nem adnak...

Legutolsójával a híres tucatnak
Fogadta a király az öreg Falk Makszit.

• S Falk ekép szolt: „Látom, felséged ha ragszik,
S úgy érzi, felséges haragjára ok van:
Bizakodni nem tud már a magyarokban.
A válságot, hogy ily szörnyen bogozódott,
Meg nem oldom én se, — de mondok rá módot;
Van egy város. Sok az okos ember ottan;
A követjük voltam, attul okosodtam.
S azért buktattak meg — az emlékek fájók —
Mert hogy elég okos nem voltam hozzájuk.
Tanuságot tehet rá Hieronymi,
Onnét kéne egy pár okos embert híni.
Akkor, — a mint mondaná, barátom, a Sárگا
Parlamenti helyzet nem lenne hinárba...”

Megtetszik a tanács a királyi főnek,
A fogadtatások újra elkezdődnek.

Simon Jenő lép a trónusnak elébe:
Láttára földerül a királynak képe;
S kezd az egyszerű embereknek nyelvén: ( )
„Nem a vezényszó baj, sem pedig a jelvény.
Hol vannak a tiszték, a baj nem ott ered,

Kiki legyen ottan, hol a szíve szeret.
Hogy magyar legyen a had — itt a bibéje —
Nemzeti szellemet öntsenek beléje.
Ez meg csak nemzeti italoktól támad;
Nemzeti bor, felség, kell a katonának!
Bort, a mely tere n a nemzeti Hegyalján
Mit meg nem fertőzött fukszinnal a talján;
Ha ilyen bor jár a k. u. k. garaton,
Vezényszó nélkül győz az a muszka hadon!
Mintául pár hordóm magam megcsapolnám,
Felséged, szívesen fogadja a kolnám.”

Jő Avarfy Géza. Alig győzött várni:
„Mindennek az oka báró Fejérváry.
Annak a szellemét kell előbb kimarni,
Kaszárnyákrul nevét sorra lekaparni;
Emléke a hadból egészen veszen ki,
Hogy valaha ki volt, ne is tudja senki.
Ha ez megtörténik — biztos vagyok benne:
A többi, királyom, már magától menne!”

Pop Csicsó István jut a kihallgatásra:
„Rám hallgasson egyszer felséged, ne másra.
Egy oláh példaszó segít a nagy gondon,

most a szabadelvűpártban. Abban ugyanis, hogy személyi tekinteteket nem tölnek elbérbe, és az új kabinetnek annyiban lesz kedvező a helyzete, hogy ha sikerül neki az obstrukciót leszerelni, a szabadelvűpárt a kabinetet egységesen támogatná.

Az újabb kihallgatások eredményétől épen a fennebb elmondottak után senki sem várja a kibontakozást, a mely a legkedvezőbb esetben is csak nyolc-tíz nap múlva következhetnek be.

Cseh pimaszság.

(Egy magyargyalázó röpirat.)

Arad, augusztus 22.

A prágai *Politik* című lap nyomdájának kiadásában egy röpirat jelent meg. A *szlávok elnyomatása a magyarok által* cím alatt és ezzel a francia, orosz, angol, cseh és német nyelven megírt röpirattal elárasztották az egész világot — ingyen.

Csodáltra méltó az az indolencia, melylyel a magyar hatóságok e gyalázatos röpiratnak Magyarországon való terjesztését türik. Hol vannak a kir. ügyészségek, hol van a magyar kir. posta, hol vannak a rendőrségek, melyek a legkisebb piaci kihágásokat szemmel tartják, a szemérmetlen anziksz-kártyákat kíméletlenül elkobozzák, és nem látják az oly gyalázatos nyomdaterméket, mely bennünket az egész világ előtt pelengérré állít?

Néhány szemelvény ebből a pamfletből megmutatja a cseh pimaszok tendenciáját.

„A magyarok kétségbeesett örvengéssel vetik magukat a nemzetiségekre, mert céljuk nem egyéb, mint egy nyelvű magyar nemzeti állam megalakítása. Pusztítani tüzzel-vassal mindazt, ami nem magyar! — ez a jelszó.”

„Az iskolákban minden, még a magán érintkezésben használt szláv szóért, minden szláv dal énekléseért vagy csak elfütyüléseért is keményen megbüntetik a tanulókat és a legcsekélyebb nemzeti nyilatkozat megtételéért kizárják őket az iskolákból. Az 1900-ik évben az eperjesi teológiából hat szláv theológust relegáltak, mert fotografiájukat szlávul aláírva egymásnak emlékül kicserélték. Magyarország a törvénytelen és az erőszak hazája!”

„A magyaroktól lával áll az a gondolat, hogy az iskolának etikailag kell működnie;

az iskola az erőszakos erkölcsstelen politika szolgálatában áll. Ha elvadult gyermekeket látunk, elbutult archifejedésekkel, biztosra vehető, hogy magyar állami iskolából kerültek ki.”

„Megfigyeltem egy szláv tanítót, aki, mielőtt a korcsában szláv társaival énekelni mert volna, az ajtóba egy őrt állítottott akinek vigyázni kellett, hogy nem jár-e arra a községi jegyző, az anyakönyvvezető, vagy egy ronegát, mert félni kellett a feljelentéstől és utána az elcsapatástól.”

„Magyarországon nem a kereszténység az officielle vallás, hanem a magyar szó kultusza!”

„A községi jegyző a község leghatalmasabb ura; a polgármester az ő alattas szolgája, akinek a jegyző tetszésszerű parancsokat osztogat és vele értelmetlen okiratokat aláírat.”

„Ha a jegyzőnek nincs is kvalifikációja, ha hivatalában hanyag, ha erkölcsileg elzüllött is, mindezt elnézik neki, csak magyarosítani, denunciózni, és szlávból magyart faragni tudjon.”

„Szláv faluban magyar embert tesznek postamesternek, jegyzőnek, tanítónak, bírónak; a tanfelügyelő kémieli titokban, hogy melyik szláv tanító tart szláv újságokat és hogy érintkezik-e u. n. pánszlávokkal; a szolgabíró szláv multságokra jár, csak hogy denunciólhasson, hogy ki volt ott, mit beszélt, micsoda dalokat énekelt, még a sétálókat is ellenőrzik, hogy szlávul beszélnek-e. A főszolgabíró elnyomja és kipusztítja a községből a kereskedőt, a szabót, a cipészt, ha nemzeti érzelmének nyíltan mert egyszer is kifejezést adni.”

„Minden hivatalnoknak vérévé vált az a meggyőződése, hogy a karrierje csak akkor bizonyos, ha elnyomja a szláv népet, mert csak az juthat jobb álláshoz, az kap a kormánytól anyagi segítséget vagy iparendélyt, aki tüzzel-vassal magyarosít és elnyomja a nemzetiségeket.”

„Gyakran megesett, hogy szlávok kirándulásánál vagy erdei sétánál hirtelen megjelentek a csendőrök. Különösen *Tisza és Bánffy* miniszterelnöksége alatt volt ez napirenden. Még gyermekek kirándulása alkalmával is a csendőrség csapott közéjük.”

„A választási listákban a szláv választók neveit hamisítják. Így pl. Bena-irnak Benyo helyett, Stolerik-ot Stromek helyett, Sisiak-ot

Lisiak helyett stb. Ezt mind saját szememmel láttam. Ha aztán az illetők az urna elé lépnek, a választási elnök rájuk mordul: Nincs szavazatotok — mars!”

„A választók neve mellett kifizették az életkort is. Amint egy ízben átolvastam a szláv választók névjegyzékét, azt találtam, hogy minden egyes szlávnál hamis életkort írtak be. Természetesen a választási elnök így szól: On nem az az illető, önnek nincs szavazata — mars!”

„1899-ben *Szell Kálmán* a jog, törvény és igazság elvét hirdette. De mindjárt bebizonyítottam, hogy a magyaroknak más a fogalmuk a jogról, az igazságról és törvényről. Ha egy vasúti kupéban azt látjuk, hogy a padon végig fekszik valaki, a szemben lévő padon pedig többen egymás mellé préselve ülnek, biztosra vehetjük, hogy a kényelmesen nyújtózkodó magyar; a többiek pedig szlávok, mert a magyar az ur, a szláv semmi, tót ember nem ember!”

Ilyen tónusban, ilyen alaposággal tárgyalja ez a cseh pimasz a mi bíróságainkat, törvényhozásunkat, társadalmunkat és végül felhívja Európa figyelmét a magyarok gazságaira és segítséget kér a szláv testvérek felszabadítására.

A *Jugend* című élelaptól megvonták a továbbítást és ez a cseh pimasz szabadon terjeszti nálunk éretlen ostoba könyvét. Az illetékes hatóságok figyelmébe ajánlom e fércművet.

Dr. R. K.

TÁVIRATOK.

Az angol gyarmatok.

Montreal, augusztus 22. A kereskedelmi kamarák küldötteinek tiszteletére adott díszlakomán *Laurier* miniszterelnök a dewonshirei hercegnek július 20-án mondott beszédéből kifejtette, hogy ha a gyarmatok mindamellett, hogy készek minden engedelményért, amelyet Anglia nekik tesz, ekvivalenst nyújtani, még kénytelenek volnának politikai jogaik közül is egynemelyiket feláldozni, akkor nem szabad tovább menniük, mert már elérkeztek a választóhoz. A legnagyobb baj volna, ha a gyarmatok beleegyezének abba, hogy alkotmányos függetlenségükből valamit feláldozzanak. Kanada ebbe nem hajlandó beleegyezni, még akkor sem, ha a birodalom fennállása függne ettől.

Felség, si ku turku, si ku nyámczu, mondom; Adoptálja kegygyel im szerény eszmémét: Vezényszó ne legyen se magyar, se német — Királyi parancsban azt legyen mondandó: Hadseregben eztán — oláh a kommandó. Inter duos . . . meglesz a megoldás menten: Mintát lelni rá a *nustyu regementben*.”

Méltósággal nyílnak meg az ajtószárnyak, Jó, mint a ki tudja, hogy rá alig várnak: *Steiner* Jakab. „Felség, nincs haszna tanácsnak, A helyzet kulcsa egy urnál van csupán csak. Nem azért, hogy kérem . . . de igenis, úgy van,

Bizzék meg Föltséged eme férfiuban, Tudom én, igenis, . . . mégis azt ajánlom, Ezt kéne utalni, hogy kormányt csináljon. Meg is mondanám: ki, — rábírhatsz könnyen — Ha a szerénységem nem tiltná oly szor-nyen . . .”

Jött új ember . . . Nem jól látszott meg az arca, *Opre Péter* volt tán, — de talán a *Barcza*; De el nem mondhatom, hogy volt sora ennek, Mert hogy véget ért az álomom, há! Istennek.

Forgács.

A tragóda.

Irta: Iványi Odón.

Belézésre harangoztak . . . Azoknak szólt a harang, akik a sötétan fenyőgöz egyedül üdvözítő voltában hittek. Mert volt olyan szekta is, mely a sós gőzt vallotta . . . A harang hívó hangjára a sötétan felekezet összeverődött az inhaláló csarneokban s ajtatosan körülülte az oltárt.

Az aranyzöld oltár rejtelmes méhéből sürün, fehérén gomolygott ki a malasztos gőz. Az áldozó pap, Vencel, egy ünnepélyes, cseh táltos, berravaló markolásban elszéledett tenyerével fenyőgöjéket gyömöszöl az oltárba. Egy-egy tülevél hegye arra ösztökéli az áldozat tevőt, hogy újalt szorgassa s a szakra ment mot emlegesse azzal a szájszegletével, a melyben nincs bagó.

É közben pedig a sötétan szekta elmélyed a belézési misztériumba.

Azokban legerősebb a hit, azok áhitattal csukják le szemhéjjaikat, szájukat pedig annál kerekébbre tátva, teljes odaadással szivják a rituális gőzt. Ezekre a szenvedéstől halavány, bizó megilletődéstől elvilágosult arcokra, oda volt írva az inhaláló felekezet credo-ja: Hiszek egy törpefenyőben és az ő gőzében, mely sötétanul fogantaték . . .

A kikben több volt a kíváncsiság, mint a bizalom: azok az oltár belvilágába kandikáltak

s felfedezték, hogy a friss, zöld áldozati galyak között sok a tegnapi már felhasznált, forrázott, szóval: hogy Vencel pap áldozata nem egészen kőser munka.

A skeptikusok hátat fordítottak az oltárnak s hirlapjaikba elmerülve, csak akkor emeltek ég felé hitetlen fejüket, mikor arra egy-egy kellemetlenül hideg vízcsepp hullott alá a bollozatról.

Egészen véve: meglehetősen siralomházi hangulat ömlött el a társaságon. A sűrű gőzbe borul: terem a purgatórium előcsarnokára emlékeztetett, hol egy csomó bűnös lélek nyögi a hosszú tisztulást.

A gázvezető cső baljóslatu szortyogása úgy hangzott, mint valami mélységből jövő fenyegetés, melyet odafönn köhögő, krakogó hangok kórusa kérelt nagy keservesen.

A miat így körülzomorkodjuk az oltárt, egyszerre ajtó tárul s bevonul egy megkészt, új gözimádó. A masszív, fehér párázaton keresztül egy csomó pipacsvirág piroslik át az oldal felcsapott manilla kalap mellett. Az áldozó Vencel egy pontifex maximus ünnepélyes kézmozdulatával helyet mutat az ujonnanjöttnek, ki azonban kitér a szertartásos kínálat elől s körülsetálja az oltárt.

Éz a séta merőben ellenkezett Vencel által a gőzfelekezetre oktrojált ritussal s mi, kik úgy ütünk helyünkön, mintha oda lettünk volna spanyolviaszközve, a merész újitóra bámulattal néztünk.

Magyarország fővárosába, nem ugyan — mint az újságok híradása jelezte — ezren, hanem mindenestre jó kétszáz.

S elvégre kétszáz lengyel is elegendő, ha arról van szó, hogy kimutassuk szimpátiánkat, szeretetünket s együttérzésünket lengyel testvéreinkkel. Már pedig bizonyos, hogy a lengyel-magyar testvériesülés igazán lelkes volt. A „szent oltárodnál térdre hullva kérünk” hymnikus hangjai mellett magunk is gyakran ontottuk könnyeinket; képzelhető, micsoda könnyező támadt most, a mikor magyar és a lengyel, ez évszázados barátsággal összefűzött két nép együtt busult a gyönyörű nótá fenséges dallamán.

A kevés magyar és a maroknyi lengyel a szabadságot őrizvén, állott itt, Európa szívében sokáig siibakot. Sok közös baját, bánatát, szenvedését megosztotta egymással e két nép s a közös bánat növelte föl szíveikben a nagy és tiszta barátságot. Hogy most a baráti látogatás révén újra találkoztunk lengyel testvéreinkkel, a multon lelkesedve s a multon keseregve sok könyv omlott most is s ezek a könnyek új megpecsételői lesznek a lengyel-magyar barátságának.

Ez a hét, a melyen nálunk jártak a lengyelek, sokáig emlékezetes marad nekünk s talán nevezetessé is válik még a budavári kihallgatások révén. Kétségtelen mindenestre, hogy az udvar idejvetelével a szezon is megérkezett és *Krecsányi Ignác* színészei, a kik átrándultak Budáról a Népszínházba, már igazán a pesti publikum előtt játszották el Gorkij „Éjjeli menedékhely”-ét.

A szezon különben bátran eljöhett. Elmúlt a kánikula, sőt reggelenként és esténként már igen elkél a felöltő is. S hogy az *üoerziéher* — a szezon, azt mindenki tudja.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Kiskereskedők akciója.** A nagyvárad kiskereskedők társulata országos akciót indított az ipartörvény revideálása, különösen a kereskedői életfoglalkozásnak szakszerű kvalifikációhoz kötése s a tisztességtelen verseny hatályos megállítását célzó törvényjavaslat előterjesztése érdekében. A kiskereskedők társulata terjedelmes memorandumot intézett ez ügyben a kereskedelmi miniszterhez s a memorandum, illetve kérelem pártolására főkérte az összes társégyesületeket, kereskedelmi és iparkamarákat.

—ges! — akkor még érezhető volt hangján egy szikrányi nyoma annak a rekedtségnek, melyet a kálvinista Rómában szerzett, mikor abban a híres, nagy színházban harminc darab civisnek és civának mutatta be egyik legszebb alakítását. A nézőtér üres hidegségétől meghűtötte magát.

Hat hét múlva, mikor, nem tudtam hány ezer láb magasságban, rábukkantunk egy csodásan szép fónsikra, a tragédia ismét hallatta a fölkiáltást: „Föl—sé—ges!” Ez már azon a hangon volt tartva, melyre a hivatalos kritika jelzőhivatala régen rányomta bélyegét: „nemes érc, tizenhárom próbás.”

A szíve az még nemesebb: bátor, erőlyes szív, mint egy férfié s mégis gyöngéd, érzékeny asszonyszív. Egy történetet, melyről eddig nem beszélt a hír szája, elmondja, hogy micsoda szív az.

Fölvittek a nemzeti színházhoz a vidékről egy ifju színésznőt. Fialtal is volt, tehetsége is, aztán meg szép, de nagyon: tehát háromszorosan rászolgált, hogy a pályatársnők leereszkedően fogadják, azzal a leereszkedéssel, mely a kicsinylésnek annyi finom árnyalatát tudja föl-tüntetni.

Nagy volt a kegyes pártfogás, de még nagyobb az aggodalom, hogy a „kis vidéki asszony” megtudja e, szegény, állani a helyét. E kimondott aggodalom megett természetesen ott

A válság eseményei.

(A király és a mai kihallgatások.)

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesítése. —

Arad, augusztus 22

A nagy titkolódzás dacára, melybe a király által megbízott politikusok burkolóznak, kiszivárgott már sok minden a mai és tegnapi audienciákból. S amit megtudtunk, az épenséggel nem alkalmas arra, hogy rózsás színekkel fessük magunk elé a jövőt. Az audienciákon ugyanis nyilvánvaló lett, hogy *a korona és a nemzet nincsenek egy véleményen a nemzeti követelések dolgában.* A legfőbb követelést, a magyar nép szívének régi vágyát, minden ellentéteinek elsimitóját: a magyar vezényszót a legfelsőbb hadur nem hajlandó megadni. A ma kihallgatott politikusok egytől egyig azt hirdették a felségnek, hogy nemzeti engedmények nélkül nincsen kilátás a bonyodalmakból való kibontakozásra s az ősz király tagadólá, türelmetlenül rázta fejét:

— Nem! Nem!

Mindenek felett a magyar vezényszó az, melyet a király nem akar. Legfelsőbb haduri jogaiba való beavatkozást lát e kivánságban s már ezért sem lesz engedékenységre birható.

A válság pedig huzódik tovább. Ma egy percre azt hitték, hogy *Wekerle* kabinet-alakításra meghívást kap, de ez a hír korai volt. Szeptember előtt aligha történik jelentős fordulat, megoldás pedig csak akkorra várható.

Mai tudósításunk a következő:

Kilátás eredményre.

Az *Aradi Közlöny* budapesti tudósítójának ma délelőtt a szabadelvű párt egy kiváló tagja a következőket mondotta:

— A helyzet igen komoly, és a nehézség abban rejlik, hogy bizonyos fokú engedmények nélkül, amelyeknek nagysága felett nagymérvű véleményeltérések forognak fenn, a kabinetalakítás akadályokba

ütközik. A tegnapi kihallgatások nem segítették elő a krízis megoldását. *Wekerle* mai kihallgatását feszült érdeklődéssel várják, mert remélhető, hogy javaslatai esetleg kabinetalakítással való megbízásra vezetnek. De döntés csak az összes politikusok kihallgatása után történik.

Goluchowszki a kaszinóban.

A *M. E.* mai kiadása jelenti, hogy gróf *Goluchowszki* Agenor külügyminiszter tegnap váratlanul Budapestre érkezett. A nyugati pályaudvaron jött meg. Kiséretében a külügyminisztérium egy titkárja, báró *Ambrózy* volt.

Goluchowszki megérkezése után a podgyászát a Hungária-szállóba küldte, maga pedig nyomban a *Nemzeti Kaszinóba* hajtatott. Ott, úgy látszik, várták. A kaszinónak azok a tagjai, akik egyébként az éjjeli órákban alig tartózkodnak a selyemtapétás, nehéz szőnyegekkel borított termekben, ott voltak az első emeleten lévő nagy, középső szalonban.

A külügyminiszteren ugyancsak nem látszott meg, hogy valami különösképpen érintené a magyar válság nagy komolysága, a mely miatt meg kellett szakítania *viteli* nyaralását. Folyton mosolygott s az álla közepén kiborotvált, finom kifejezésű arcára még a diplomata szokásos „rezerve”-jét sem erőszakolta.

— *Megjöttem, mert itt az uralkodó!* — magyarázta a császári és királyi ház külügyminisztere a szalonban egybegyűlt társaságnak, a melyben, hir szerint ott voltak *Andrássy* Gyula gróf, *Kubinyi Géza*, *Tisza István* gróf, *Nagy Ferenc* a vezetők közül s körülöttük majdnem valamennyi kasszinópárti politikus.

A külügyminiszter kezét fogott az egész társasággal. Néhány percig maradt köztük, azután félrevonult a társaság több tagjával. Aláltól *Andrássy* Gyula gróffal és *Szapáry* Gyula gróffal beszélt leghosszabban, a tegnapi kihallgatás s a mai kihallgatás két exponált alakjával.

Hogy miről beszélt a császári és királyi ház és a külügyek minisztere a magyar válság idején a magyar politikusokkal? Természetes — a Balkán-krízis foglalkoztatta őket...

Mit tanácsoltak a királynak?

Hogy az első nap meghallgatott államférfiak a királynak mit tanácsoltak, arról a ma érkezett budapesti lapok alig irnak valamit. A mit irnak, azokból is a

varogtak föl és le a vízben, mindinkább egymásba bonyolódva s elmerülve.

Egy pillanatnyi fölbukkanás alatt a két nő feje szemtől-szembe találkozott. A két pár, nedves, tágranyilt szem összenézett s az életéért küzdő asszony ráismert arra, a ki maga kockázatásával akarta őt kimenteni... Hogy micsoda gondolat villant át akkor azon a halálos ijedségtől zúgó agyon: ki tudná. Annyi bizonyos, hogy egy felismerő tekintetből egyszerre hála, köszönet és bucsu szólt a másik nőhöz, aztán a szempillák erőszakosan lecsukódtak s a mentő érezte, hogy a belékapaszkodó kezek elbocsáták őt. A magára maradt alak átengedte magát a gyilkos nehézség erőnek, mely őt lefelé vonta... Talán ez volt az első eset, hogy egy vízbefúlással küzdő elbocsátotta, akit megragadott, hogy annak menekülését ne akadályozza.

Hanem a mentő nem kifelé törekedett, de az elmerülő alak után, le a víz fenekére. El is érte, meg is fogta, oda is vész azzal együtt, ha a rémült nézők közül néhány magához nem tér s hátba nem veri az elámulásban kövé vált uszómestert, ki zavarában nem lelta a vizet s kit a nőknek úgy kellett bedobniok a medencébe. Az uszómester aztán véget vetett a víz alatt megindult tragédiának s a két nőt felszínre hozta.

lappangott a ki nem mondott: vajjon kinek a szerepkörébe fog az új tag belekaszálni? csak egy olyan istennő volt a büszke *Ida* magas hegyén a ki nem ereszkedett le a tetőre jutott, szép jövővényhez, hanem fölkarolta őt magához és pedig épen az, akinek a réjje leginkább volt érdekelve.

Egyszer azonban történt valami, a mi ezt a jólelkű istennőt is odavitte, hogy a kis vidéki asszonyhoz leereszkedjék. Őh, nem úgy, mint a kollegák!...

A kis vidéki színésznő ugyanis abban az egyben nem hasonlított *Vénushoz*, hogy nem érezte magát otthon a habok között, prózai nyelven: nem tudott uszni. Ennek dacára neki ment egyszer a mély víznek egy budai fürdő nagy medencéjében. A szép színésznő lábai hasztalan keresték a talajt; mélyen feküdt az. Kezdt elmerülni. A fürdő nők látták, mint motolál a vízben kézzel, lábbal és nevettek, azt hitték, jó uszó és parodizálja a vízbefuló kapkodását.

Akkor jött ki éppen kabinjából a mi tragédánk. Amint fölismerte és megpillantotta az evickelőt, tisztába jött afelől, hogy ez nem paródia, hanem élet-halál küzdelem. Akkor már ott uszott az elmerülő alak mellett s igyekezett azt megragadni. De az eilenkező történt: őt ragadta meg a támpont után kétségbeesetten kapkodó két kar. Akkor aztán együtt ka-

legtöbb ellentmondó, mert az ujságok természetesen a maguk pártállása és szájze szerint beszéltek az uralkodónál járt politikusokat. Érdekes a P. H. cikke, melyből a következő részleteket reprodukáljuk:

Csáky Albin gróf.

Diszkréció fenntartása nélkül beszéltek, hogy gróf Csáky Albin ezzel kezdte előterjesztését:

— Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy *semmi tényleges szerepet a válság megoldása körül nem vállalhatok.* Korom, erőm és képességeim nem tesznek alkalmassá reá, hogy segítséget nyújthassak.

Ezután gróf Csáky Albin az ő rezervált magatartására hivatkozott. Mint a főrendiház elnöke, nem ismerheti a képviselőházi pártok viszonyait, de rámutathatott a küzdelem indító okaira és hogy a mostani házszabályok *nem adnak időt arra, hogy a válságot másképpen, mint békeséges uton megoldhassák.* Ez a megoldás is, tekintettel a viszonyokra és a fejleményekre, valamint más szempontokra, csak ideiglenes lehet mindaddig, míg a nemzeti követelmények egészen nem teljesítettek.

Hir szerint már az első audiencia alkalmával a király kifejezést adott annak, hogy a *mostani helyzet őt mennyire aggasztja, mert a kívánságok teljesítése nem egyezik azon nézeteivel, amiket a hadseregre nézve vall és a hadseregre való jogkörének csorbitását látna abban, ha a reformok megvalósíthatnának.*

A király igen rosszkedvű volt. Állítólag többször ismételte:

— *Fáradt vagyok. Ezeket a bonyodalmakat én aligha bírom megoldani.*

Apponyi Albert gróf.

Apponyi Albert gróf a kihallgatás után igyekezett összerakni azoknak az elvbarátainak a társaságát, akik több információt vártak. Ugy látszott, hogy rendkívül deprimálta a fogadtatás. Később mégis megjelent elvbarátai között a képviselőház elnöki helyiségében, majd dél után a Hangli-kioszkban Sággy Gyula és Blaskovics társaságában.

Hamar híre torjelt, hogy gróf Apponyi Albert nem nagy sikert aratott. Nem volt szükség, hogy memorandumot vigyen magával, a király tájékozódva volt programja felől és legutóbb a parlamentben a véderő kérdések tárgyában mondott beszédét is ismerte és megalkotta róla véleményét.

Apponyi kihallgatásáról, beszéltek, hogy a megoldásra nézve Apponyi azt javasolta, hogy a bizalom kedvéért, a király hallgassa meg a függetlenségi politikusokat is. A király erre határozottan azt mondta:

— *Nem!*

Es türelmetlen mozdulatot tett.

De tudakozódott Apponyitól, hogy lehetne-e mérsékelni a kívánalmakat és ki volna az az államférfi, akiben megbizna az ellenzék és nem követelné a megadhatókat sem egyszerre. Apponyi erre, hír szerint, Wekerle Sándort ajánlotta. Nevezetesen már napok óta tudják, hogy Apponyi és Wekerle közt hallgatólágos meg egyezés van arra, hogy egymást fogják ajánlani. Csak az a különbség, hogy Apponyi ezt már megtette, míg Wekerle még addig, amíg reá kerül a sor, más meggyőződésre és elhatározásra juthat, épügy, mint annak idején, amikor gróf Tisza Istvánt kellett volna ajánlania s a végén azt mondta, hogy Tisza Istvánt nem támogatja.

Apponyi kedvetlensége az est folyamán átragadt híveire is, akik aztán rémitő híreket mondtak. E hírek szerint a király még a kisebb engedmények megvalósításába is, tudniillik azok teljesítésébe, amiket a Széll- és a

Khuen-kormány megígért, csak a véderő-revizio idejére egyezik bele aképen, hogy addig az állapotokat rendbe kell hozni, de a *magyar vezényleti és szolgálati nyelvről hallani sem akar.*

Andrássy Gyula gróf.

Ez alatt megérkezett Andrássy Gyula gróf, kivételesen nem automobilon, hanem kocsin, frakkban fehér nyakkendősen. Szintén félóraig volt bent a királynál.

Andrássy Gyula gróf a kaszinó-pártot képviselte a király előtt. Szinte meglepetés számba ment, hogy *ő is a nemzeti kívánságok egy részének a teljesítését szükségesnek mondta, még pedig a kiegyezés érdekében.* Ezenkívül a konzervativizmus felé hajlik.

Károlyi Sándor gróf.

Károlyi Sándor gróf, az agráriusok vezére időzött leghosszabb ideig a királynál. Károlyi gróf a mostani helyzetben az elvi kérdésekre fektet főszlyt. Hir szerint az általános politikát helytelenítette, mint a bajok legfőbb okozóját. A kormányzás új alapokra való fektetését tartotta kívánatosnak. Erős és az eddigőtől eltérő rendszerű gazdasági és társadalmi politikát javasolt, mert az ő nézete szerint a magyar fajt inkább gyengíti a helytelen közgazdasági társadalmi politika, mint a katonai kérdések egész tömege. Kifejtette az uralkodónak programját s a király azt figyelemmel hallgatta. A személyi kérdésekre nézve gróf Károlyi Sándor tartzkodóan nyilatkozott. Ő Apponyi Albertet képesnek tartja a bonyodalmakból való kibontakozás előkészítésére, de komoly megoldást csak úgy képzel, ha a konzervatív elemekre fog támaszkodni a szabadelvű párt s így a nép-pártot befogadja.

Csodálható e, hogy ezek után a király már az első napon ismételtén is fáradságról panaszkodott és Károlyi Sándor grófnak azt mondta:

— *Öreg ember vagyok, nem szeretném, ha újabb zavarok keletkeznének.*

Csodálható-e, amikor a mai kihallgatások eredménye személyi tekintetekre nézve is ez:

— Legyen Apponyi-kabinet Wekerlével, vagy Wekerle-kabinet Apponyival, de tartozzék hozzájuk Zichy János gróf is.

Ily körülmények közt a király nem tehetett egyebet, mint sürgősen intézkedett, hogy holnapra soron kívül hívják meg kihallgatásra Lukács László pénzügyminisztert is.

Mert a nagy összevisszaságban, melyet a vélemények keltettek, meg kellett győződnie afelől, hogy mégis inkább biznának Lukács Lászlóban és ő is inkább bizik benne.

A mai kihallgatások.

Már a reggeli lapok jelezték, hogy a kihallgatások sorrendje megváltozott, amennyiben ma első sorban Lukács László pénzügyminisztert fogja a király meghallgatni, akinek az előző rendelkezések szerint utolsónak kellett volna lennie. A sorrend tényleg meg is változott, de nem úgy, mint ezt a reggeli lapok jelezték, mert tizenegy órakor nem Lukács László jelent meg a várlakban, hanem gróf Goluchowszki Agenor külügyminiszter, báró Ambrózy Béla titkár kíséretében; a király őt fogadta első sorban.

Goluchowszkinak ezen rendkívüli és előre nem látott fogadtatásából azt következik, hogy a magyar válsággal párhuzamosan fontos külügyi események is készülnek, mert nem tételezik fel azt, hogy a király a válság dolgában a magyar politikusok helyett hirtelen Goluchowszkit fogadná. Utóvégre nem lehetetlen, hogy a külügyminiszternek a

keleti ügyekben van jelenteni valója. Tudvalevőleg Oroszország és Anglia flottái máris demonstrálnak a török vizeken és miután Ausztria Törökországgal szemben Oroszországgal együtt szokott eljárni, nincs kizárva, hogy most valami Oroszországhoz hasonlatos, válalkozásról van szó. Ez a feltevés megmagyarázná azt is, miért kellett Pietreich hadügyminiszternek is hirtelen Budapestre jönnie, holott az ő tanácsa csak a magyar kihallgatások bofejeztével volna helyén. De lehet az is, hogy Goluchowszki és Pietreich soron kívül is beleszólnak a magyar belügybe.

Goluchowszki után a király gróf Szápáry Gyulát, majd Wekerle Sándort és Hódossy Imrét fogadta. Lukács László kihallgatása ma egészen elmaradt, amit a félhivatalos Bud. Tud. következőkben jelent:

Lukács László pénzügyminiszternek ma délelőtti 11 órára kitűzött magánkihallgatását holnapután délelőttre kellett halasztani, mivel ő Felsége ideje ma más irányban fölötté igénybe volt véve. Ő Felsége ma délelőtt 11 órakor Goluchowszki gróf közös külügyminisztert egy óráig tartó kihallgatáson fogadta. Déli 1 órakor azután Szápáry Gyula gróf és Wekerle Sándor dr. volt miniszterelnökök, valamint Hódossy Imre országgyűlési képviselő kihallgatása következett.

A király nem enged.

A mai kihallgatások eredményéről külföldi hírek vannak forgalomban. Általán el van terjedve, hogy a kihallgatott politikusok a nemzeti engedmények szükségességét valamennyien hangsúlyozták ugyan, de a király egy szóval sem nyilatkozott azok helyesléséről, vagy nem helyesléséről.

Igen jellemző, a mit ma a király egyik politikusnak mondott, a ki szintén az engedmények szükséges voltát hozta szóba.

— *Köszönöm a szives felvilágosítást — válaszolt az uralkodó — de sajnálom, az ön nézetével nem érthetek egyet . . .*

Általános az a nézet, hogy a király a legkisebb mervü engedményekbe sem fog belemenni, legkevésbé a magyar vezényszóba. A Felség a vezényszó és a szolgálati nyelv megváltoztatásáról hallani sem akar.

Falk Miksa dr., a kit a király szintén meghallgat, ma érkezett haza nyaralásából. Az agg politikust a szabadelvű klubban Khuen-Héderváry gróf, Darányi Ignác, Láng Lajos, Plósz Sándor és mások igen szívélyesen üdvözölték.

Holnap délelőtt 11 órakor Lukács László pénzügyminisztert fogadja a király, azután Bánffy Dezső bárót, Hieronymi Károlyt és Zichy János grófot.

Egy tiszt az engedményekről.

Szenzációs a Pester Lloyd mai vezércikke. Csillag alatt jegyzi meg a Lloyd, hogy a cikket Magyarország egy kimagasló, nem aktív katonai személyisége írta, aki politikailag is előkelő állást foglal el s általános tiszteletnek s megbecsülésnek öraend.

A katonai körök által nyilván sugalmazott s ezért fontos cikk a következőket mondja:

Ha már Magyarország fejlődése folytán elérkeztünk ahhoz a ponhoz, hogy jogosult nemzeti engedményeket adjunk, meg kell találnunk a helyes határt, meddig lehet menni. A magyar állameszme és a magyar nemzet egyik erősségévé kell lenni a hadseregnek, melyet Magyar-

ország tart fenn — ez a kívánság egészen jogosult.

S ezt a kívánságot mi teljesen kielégítve látnók abban, ha törvényesen megállapíttatnék, hogy a német vezényszó megmarad ugyan, de a szolgálat többi ágában a magyar ezredéknél a magyar nyelv használata legyen kötelező. Szóval a katonaság belső életében, a századnál, a század-raportokon s a legénységgel szemben a felsőbb rangoknak is, ezenfelül a katonai bírások terén is kizárólagos joga legyen a magyar nyelvnek. Ez az újítás a hadsereg egységének nem ártana a Ausztriában sem irigyelnek tőlünk.

Akármilyen engedelményt kapjon is Magyarország az öt éven belül lesz csak életbe léptethető. S a két éves katonai szolgálatról, engedelmények esetén jó sokáig nem lehet szó.

Apponyi kapacitál.

Mint budapesti tudósítónk jelenti, egyik ellenzéki esti lap mai számában — megbízható forrásból — az alábbiakat közli:

A királynál való kihallgatása után tegnap délután Apponyi Albert gróf tanácskozott Olay Lajos, Bartha Ödön, Fáy István és Polónyi Géza képviselőkkel.

Apponyi előadta, hogy a király hallani sem akar a magyar vezényleti nyelvről s kifejtette, hogy a tovább húzódó, sőt mindinkább élesedő ellentétek a király és a nemzet között nagy veszedelemmel fenyegetik úgy a dinasztia, mint Magyarországot.

Az ellenzéki politikusokra nagy hatással volt Apponyi Albert gróf komor jóvondolása s megfontolás tárgyává tették, midőn Apponyi arra kérte őket, hogy mentse ki a hazát és ne követeljék feltétlenül a magyar vezényleti nyelvet.

A négy ellenzéki politikus abban állapodott meg, hogy miután az országot nem lehet tovább a jelenlegi helyzetben sinyleni hagyni, további megfontolás tárgyává fogják tenni, hogy leszerelhet-e az ellenzék a magyar vezényszó kivonása nélkül is?

E tanácskozás után Apponyi Eberhardra utazott.

A legújabb események.

Budapestről táviratozza tudósítónk:

Jól értesült forrásból jelentem, hogy a király előtti kihallgatás a hét végéig el fognak húzódni. Valószínű, hogy ismételten koronatanács lesz.

Augusztus 30-án fogadja az uralkodó Bécsben az angol királyt s mielőtt a lipa-radnai hadgyakorlatokra utaznék, osztrák és magyar politikusokat fogad Bécsben. E tanácskozások célja a válság végleges megoldásának előkészítése.

Gyors kibonyolításra nincs remény, mert gyökeres megoldásra törekszenek, ez pedig hosszabb időt igényel. Hogy a megoldás csakis alkotmányos lehet, abban nincs semmi kétség.

A válság elintézése szeptember eleje előtt nem remélhető.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

* Bob herceg Makón. A makói színi szezon megnyitásával egyidejűleg megindult *Színházi Lapok* című makói újság a következőket írja: „A megnyitó előadás is meglepte már a makói közönséget, de talán az ünnepség hatása alatt nem honorálta akként a szereplőket, mint azt megérdemelték volna. Bob herceg előadásánál azonban már nem fukarkodott a közönség elismerő tetszésének nyilvánításában. Ezen elismerésnek nyilvánítása meg is látszott a szerep-

lőkön. Előven és természetes előadást mutatott be Rózsa Lili, György herceg szerepében. A közönséget teljesen meghódította, mely aztán gyakran nyílt színen is megtapsolta a kiváló művésznőt. Polgár is bebizonyította, hogy egyik jeles tagja a társulatnak. Játéka közvetlen. Nemcsak vig kuplójával, de szerepének tökéletes megjátszásával, a közönség osztatlan elismerését érdemelte ki. „Denk Mici, ki Annit játszotta, Makón lépett először színpadra, s mint az említett lap írja, szép eredménnyel. „Hangja — ugymond — mely még fejlődésben van, szép jövőre jogosítja a fiatal leánykát.”

* A Király-színház megnyitása. A főváros legújabb színháza, a Király-Színház, Beöthy László igazgatása alatt az ősszel, október 15-én nyílik meg. Márkus Gé a műépítő, a kinek tervei szerint készül az egész, maga vezeti az építkezést, a mely már mai stádiumában azt ígéri, hogy egyike lesz a főváros legszebb, legkényelmesebb és legpraktikusabb színházainak. Beöthy László igazgató eddig hat eredeti és nyolc külföldi darab előadási jogát szerezte meg, s abban a helyzetben van, hogy már a megnyitó előadás műsorát is megállapíthatta. A megnyitó estén Martos Ferencnek és Huszka Jenőnek, a nápolyi életből vett operettje, az *Aranyvirág* fog színpadra kerülni, a címszerepben Fedák Sárival, a kit három éves szerződés kizárólag a Király-Színháznak kötelez el.

Festő iskola Aradon.

(Új művészeti tanfolyam.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Visontay Kálmán, az aradi főgimnázium tanára szeptember elejével festő iskolát nyit Aradon. Az iskola célja, hogy a művészetet szerető közönséget rajzolásra és festészetre tanítsa.

Visontay mint tanár és mint művész sok hivatottságot árult el arra, hogy ilyen iskolát vezessen. A tanügyi kormány részéről figyelemben részesült, midőn két ízben kiküldte őt a külföldi művészeti és rajzoktatás tanulmányozására. Az aradi főgimnáziumban elért rajztanítási eredményért felettes hatósága részéről jegyzőkönyvi elismerésben részesült. Művészeti termékeit: pompás festményeit pedig kirakatokban szemlélhette a közönség.

A tanítás csoportonként fog folyni. A tanítványok szerint a megállapított csoportok a következők:

I. csoport: (Tanuló ifjúság részére.) Rajzolás, akvarell és olajfestés. Eméleti és gyakorlati rész mindazon ismeretek és tudnivalókra kiterjeszkedve, melyeknek elsajátítására a festészetben önállóságra törekvő diáktársnak multhatatlanul szüksége van. Heti 2—2, összesen 4 órában. Tandij havankint 10 korona.

II. csoport: (Nők és leányok részére). Cél: Izléses műtárgyak készíthetése szükséges gyakorlati ügyesség elsajátítása. Tananyag: a különféle festési nemek ismertetése. Akvarell, Guache, Chromó és olajfestészet, bronz és Kensington festés, festés selyemre gazéra és krépre Gobelinfestés. Bégető- és fafestészet. Virágzománc, majolika és porcellán-festészet. Kiki saját tetszése szerint választ festés módot. Tandij havi tizenkét korona.

III. csoport: Figuralis rajzolás, anatómiai előadásokkal. A fej és egész alak melódikus rajzolás. Esti akt 7—8 óráig, hetenként háromszor. (Az első két csoport kizárásával csak szakszerűen rajzolókkal és festéssel foglalkozó egyének, valamint előrehaladottabb műkedvelők részére.) Tandij a nagyobb kiadások és modelköltiségek következtében a jelentkezők számától van függővé téve.

Valamennyi csoport hallgatói tartoznak összes felszerelésükről gondoskodni. A beiratkozás a műterem házrendjének betartására kötelez. Jelentkezhetni Deák Ferenc-utca 2. sz.

Sebessy-ház I. emeletén. A beiratkozás félévre kötelező.

Az új iskola tervét bizonyára szívesen fogadja a közönség, s oda hat, hogy a szép tervet megfelelő sikeres működés kövesse.

A tanítóképző palotája.

(Bokréta-ünnepély a Marosparton.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Az aradi állami tanítóképző intézet november hó vége felé új hajlékába költözködik át.

Már csaknem készen áll a hatalmas épület, mely befogja fogadni a tanítók iskoláját, segítve egyúttal a liceumbeli tarthatatlan állapotokon.

Már régen tető alatt áll ez a nyulánk, kellemes fekvésű épület, mely a nyári színház térszomszédságában, az idei tavasszal bujt ki a föld alól. Az épület még nincs teljesen befejezve, még hiányzik róla valami, olyan, mint a bálba készülő asszony, aki még nem huzta fel a keztyűjét, de így is impozáns és valóban díszére fog válni annak a körutnak, mely idővel a Maros-parttal párhuzamosan ki fog épülni.

Az épületet november hó 15-én fogja teljes felszereléssel átadni a vállalkozó cég, Fodor és Reisinger. Jelenleg a csatornázási és vízvezetési berendezéssel foglalkoznak a palotában.

Az épület kétemeletes, de olyan magas földszintje van, hogy emeletnek is beillik. Lent az alagsorban vannak az internátusi étkező helyiségek, a konyha, mosókonyha, a földszinten az igazgatói lakás, és a tanterem egy része. Az első emeleten található a tanterem, rajzterem, természetrajzi és fizikai szertár, a második emeleten pedig a hálóterem, a felügyelő tanárok lakásai és a gyöngélkedők részére egy üdülő terem. Ezekon kívül itt vannak fürdőszobák, míg lent, az alagsoron egész modern fürdő lesz berendezve, hogy egyszerre egész osztályok fürdhetnek. A fürdő mellett van a tornaterem és előlött a munkaterem.

Az internátus, tekintettel az intézet előrelátható fejlődésére, olyan tágas, hogy háromszáz tanulót kényelmesen el lehet benne helyezni.

A főépülettől jobbra áll a szolgálat, balra pedig a beteg pavillon ragályos betegek számára, teljesen modern, kórházaszerű berendezéssel.

Az egész épületcsoportot egy 500 négyzetméteres kert övezi, felosztva parkra és gazdasági kertre, mely utóbbiban a növendékek gyakorlatilag fognak foglalkozni a gazdasággal.

Az egész épület teljesen modern berendezésű, lesz benne vízvezeték, csatorna és légszuszvillágítás, a homlokzat felé a park fog adni a palotának kellemes jelleget. A homlokzat előtt és a nyári színház oldalán egy 110 méteres sodronykerítés fog elhúzódni. A jövő héten kezdi meg Schmidt Lajos szobafestő a festési munkákat, míg az asztalos munkákkal Csirkál Géza most készült el.

Tegnap volt az új palotán a bokréta-ünnepély, mely alkalommal Baumgarten Sándor műépítész és Petrovics Arzén műszaki tanácsos a munkások közt szétosztogatta a közoktatásügyi miniszter által e célra kiutaltványozott pénzt.

Az épületet Baumgarten Sándor tervezte, a munkavezető Petrovics Arzén műszaki tanácsos, az aradi államépítészeti hivatal helyettes főnöke.

A november 15-iki átadás egy kis ünnepély keretében fog végbemenni.

Az új templom belseje.

(Diszítési munkák.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Rövid idő múlva eltűnnek a minoriták temploma elől az állványok, s teljes egészében látható lesz a hatalmas méretű épület. A külső kép teljesen a város szemellettára fejlődik ki, míg a templom belseje majd a felszentelés után egyszerre fogja meglepni a közönséget. Az épület külsejét, valamint nagy vonásokban a templom és a kapcsolatos épületszárnyak belső tervezetét ismertettük már, s most a templom berendezését írjuk le addig az előrehaladt stádiumig, amelyben jelenleg van.

A templom hajójában és a szentélyben teljesen, vagy készülődő állapotban minden részlet látható már, csupán az oltárok hiányzanak. Egyelőre nem is lesznek új oltárok, hanem a régiakat állítják fel, melyeket, azután fokozatosan váltanak fel újakkal. Az új oltárok a templom architektúrájával megegyező reneszánsz jellegűek lesznek. Két oltár terve készen van már: a szentélyhez legközelebb eső Szt.-Erzsébet és Szt.-Antal oltároké. A főoltárra nézve eltérő a templom-bizottság véleménye. Egyik terv szerint a szentély hátsó részét teljesen elfedő üvegfestmény fogja képezni a hátteret, mely előtt kis márvány oltár lesz. Ez esetben a hátsó falon hatalmas, ablakszerű nyílást vágnak. A másik terv szerint magasra felemelkedő, nagy oltárt állítanak a szentélybe. A többi oltár terve egyelőre még nincs meg.

Az ablakok beégetett, színes üvegfestményei mind elkészültek már Palka József fővárosi műtermében, csupán az alsó táblák hiányzanak még, melyekre a készített neve kerül. Az ablakok magassága öt méter, szélessége a méter. A szentélyben, jobboldalt, a sekrestye ajtó feletti ablakon Jézus, a jó pásztor képe látható, szemben vele Szűz Mária. A templom jobb oldalán így sorakoznak az ablakok festményei: páduai Szt.-Antal a templom védőszentje, majd három magyar szent: Szt.-István, Szt.-László és magyarországi Szt.-Erzsébet, végül pedig a fekete csuhás Szt.-Ferenc; bal oldalt: Szt.-József, a gyermek Jézust tartva, ezután ismét egy nemzeti alak: Szt.-Imre utána keresztelő Szt.-János, Szt.-Julianna magyarországi Szt.-Erzsébet.

Készen vannak az összes boltozatok, ívek, a jóniai oszlopok, melyek antik jellege egy kissé enyhítve van a barokk stílussal, a párkányok, s az íveket díszítő angyalfejes kartusok. Gazdagon van díszítve a triumfális ív, mely a hajót szentélytől elválasztja. A közepén két hatalmas angyal felírásra szánt kartust tart. A szentélynek a kupoláját tartó dobjában Krisztus fejei vannak.

Be van uak fejezve a kórus mellvéd díszítményei, ballusztráddal, a közepén pedig Tigger behatása alatt készült éneklő angyal csoporttal.

A belső figurális részeket Keszler budapesti szobrász készítette.

A templom két oldalán végig sorakozó páros oszlopok nagyrészt elkészültek. Magasságuk 8 méter a bázistól; a földtől az ívig, a párkánnyal együtt 12.5 méter. Vasstagságuk egy harmad magasságban a legnagyobb, lenn és fenn kevesebb, nehogy homorúknak látszanak a felfelé szűkülés miatt. Az alsó vastagság 1.2 méter, a felső 0.87 méter. Sziennai sárga olasz márvány utánzatnak, mely stukko lusztró munkával készült. Az oszlopokat összekötő párkányzatban lévő mező, a frizo francia brokettal márvány utánzat. Az oszlopok bázisa még meg nem állapított márvány utánzattal készül,

a lába pedig sötét szürke gránit utánzat, vagy gránit. Ebből az anyagból, de világosabb színben készül a „padló,” körül sávosan, ornamentális dekorációval. A márvány utánzat készítése, mely részben még folyik, rendkívül érdekes munka. A nagy keménységűvé száradó anyagot lesimítják, azután hosszas munkával vasalják, csiszolják. A falak még csak vakoltan állanak. Két-három színnel fogják kifesteni és helyenkint aranyozni.

A kupola alatti csarnok is készen van már a vakolásig. Tizenöt méter magasságban boltozattal van lezárva, melynek közepén három méter átmérőű felülvilágító ablak van. Ez a torony oldalsó nagy ablakából nyeri a világosságot.

El vannak helyezve a kórushoz vezető lépcsők is. A kóruson egyelőre a régi orgonát helyezik el, mert a falak még nem lesznek egészen szárazak s a hatalmas új orgonának ez kárára válnék.

Szépen előre haladt minden irányban a nagy munka, mely Tabakovits Emil műépítész tervel szerint folyik, de azért még sok aprólkos dolog van hátra, hogy az első miséhez hivjanak az új harangok.

Sikkasztás az Adriánál.

(A rovancsolás befejezése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 22.

Az Adria biztosító társulat aradi vezérügynökségének pénztáránál — megemlékeztünk már több ízben erről az eseményről — rendellenességek, majd sikkasztások nyomára jöttek. Laczay Endrének, az Aradi Ipar- és Népbank vezérigazgatójának kezdeményezésére vizsgálatot tartottak az Adria biztosítótársaság pénztárkezelésénél s megállapították, hogy ott rendtelenségek és rendellenességek, sikkasztások történtek, melyekért a felelősség Torkos István pénztárost terheli.

Az egész pénzkezelés rovancsolására a biztosító intézet központjából Aradra küldték Grósz József főosztályvezetőt, a könyvvezetési osztály főnökét, aki Salgó Pál aradi vezérügynökségi titkár és Sármezey Ákos bizalmi férfiú jelenlétében ma végezte el munkáját. A hiány, melyet jegyzőkönyvileg megállapítottak, ötezer kilencszáz és egynehány koronát tesz ki. Ezt a jegyzőkönyvet Torkos István maga is, aki különben minden sikkasztási esetet bevallott, szintén aláírta.

Torkos, aki azelőtt Békésmegyében közönségi jegyző volt s az Adria aradi főügynökségének pénztári teendőit havi száz korona fizetésért látta el, a sikkasztások legegyszerűbb módjával végezte apróbb manipulációit. A befolyt fizetések egy részét, amelyeket elsikkasztott, em könyvelte el, hanem egy külön ívre jelezte föl s ezt fiókjába elzárta. Ilyenformán a bevételi napló és a pénztár mindig egyezett, s asszaban egyetlen rovancsolás alkalmával se találtak hiányt. Mikor azután a rovancsoló a pénztárral végeztek, Torkos elővette titkojegyzeteit s a könyveibe utólag, miután a hztárt megvizsgálták, pótolta a bejegyzéseket.

sikkasztó pénztáros a hűség tekintetében rta az intézet bizalmát. Sokkal jámborabb: kisebb kaliberű embernek tartották, semhly feltételezték volna róla, hogy sikkasztásra képes.

elsikkasztott összeg nagyobb részét: négye koronát, fedezi a Torkos kanciója, a még hiányzó ezerkilencszáz koronát valószínűleg klig kifizetik a rokonai s így hiány nem le Torkos természetesen állását vesztí.

Az Adria pénzkezelésével az Aradi Ipar- és Népbanknak egyáltalán semmi összeköttetése, semmi köze nincs, attól ez teljesen különálló intézet, az Ipar- és Népbankot tehát ez a sikkasztás abszolúte nem érinti. De nem károsul az Adria sem, mert — mint fentebb írtuk — a hiányt megtérítik.

Salisbury meghalt.

(Az angol nemzet gyász.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, augusztus 22.

Londonból táviratozzák, hogy Salisbury Róbert Artur Cecil márki, Anglia hírneves államférfia, hosszú időközön át volt miniszterelnöke és külügyminisztere, ma este 10 órakor hosszú és kínos szenvedés után meghalt. A hetvenhároméves Salisbury már tegnap óta agóniában feküdt, orvosai alig hitték, hogy a mai napot megérje. Délben elvesztette eszméletét s lassan elszállott belőle a lélek.

Salisbury halálával egy messze kimagasló alak tűnik el a nemzetközi közéletből. Nem állíthatjuk őt a legnagyobb angol államférfakkal egysorba. Voltak többen, akik fényes tulajdonságaikkal túlszárnyalták Salisbury-t. Amde működése mély nyomokat hagy hátra Nagy-Britannia történetében és jelentősége bátran vetekedhetik az angol történet legfontosabb korszakaival.

Beaconsfield lord munkatársa volt és ennek halála után vezére lőn a konzervatív pártnak. A belső politikai életben az unionista pártszövetkezett megteremtése, a külső politikában pedig mestere. Beaconsfield által kezdett brit imperiálizmus nagyraemelése jellemző vonásai voltak államférfiúi tevékenységének. A két mozzanat tulajdonképpen rokonságban van. Mert az unionista pártban a konzervatívok és liberálisok szövetkeztek Gladstone home-rule tervének megbuktatására, hogy biztosítsák a birodalom egységét. Az imperiálizmus pedig az egységes brit birodalom hatalmának és tekintélyének fokozására tör a Greater Britain jelszavával. A home-rule gyökerében támadta meg a Greater Britain eszméjét; a home-rule kísérletét kellett mindennekielőt elűzni, hogy az imperiálizmus diadalt arathasson.

Gladstone bukása ily tervével tényleg az imperiális politika győzelme volt. Salisbury lord minden cselekedete ennek a politikának állott sikeres szolgálatában. Oroszország háttérbe szorítása a győzelmes török háború után; az angol uraleme konszolidálása Egyiptomban és kiterjesztése Afrika nyugoti részén a Niger folyam vidékén; Szudán visszafoglalása; a kelet-indiai birtokok szaporítása, mind láncszemei a következetesen folytatott imperiális politikának. De hogy ez a politika micsoda magaslatra tudta emelni Nagy-Britannia hatalmát és tekintélyét, azt bámulattal tapasztalta a világ akkor, amikor Franciaország kardcsapás nélkül kapitulált Angolország előtt a fasodai kérdésben; és még nagyobb bámulattal tapasztalta a délafrikai háború alatt, amikor az európai és amerikai közvélemény forrongása nem tudta rábírnai a hatalmasságokat a beavatkozásra, pedig Anglia erőinek javarészét lekötötte a bur országokban. És ugyanekkor jutott imponáló kifejezésre az imperiálizmus másik sikere: a gyarmatok szoros csatlakozása az anyaországhoz.

Salisbury lord azzal a büszke öntudattal vonult a múlt évben nyugalomba, hogy szilárd alapra fektette a brit imperiálizmusnak Beaconsfield idejében még némileg ködös eszméjét. Ebben az óriási sikerben, amely új, fényes

korszakot látszik megnyitni Nagy-Britannia történetében, oroszánrésze van Sallsburynek. Egyéni tulajdonságai és rendkívülien bő tapasztalatai a modern diplomácia elsőrangú mesterrév avatták őt, akinek hasonlíthatatlan tekintélye előtt még ellenfelei is kénytelenek voltak meghajolni. Nagy-Britannia hatalma mellett Salisbury lord tekintélye is szerepet játszott annak a pozíciónak a megszerzésében, amelyet Anglia ma elfoglal a világpolitikában. És ez a tekintély nemcsak a külföldön, hanem odahaza is érvényesült. Salisbury mindig került a népszerűséget és például Chamberlain bizonyosan ma is népszerűbb alak Angliában, mint Salisbury volt. Hanem ő benne olyan szerencsésen jutott kifejezésre az angol nemzeti géniusz, hogy minden angol ember tisztelettel és szeretettel gondol vissza rája.

Salisbury lord lemondása nem volt váratlan. Már 1900. őszén, amikor átadta a külügyi tárcát Lansdowne márkinak, mindenki tudta, hogy nem marad sokáig a kormány élén sem. Feleségének és fiának halála — az utóbbi a délafrikai háborúban esett el — még bizonyosabbá tette visszavonulását. Viktória királynő halála és a bur háború elhúzódása késleltette a változást a miniszterelnöki székben, mert közvetlenül a trónváltás után és a háború befejezése előtt Edvárd király nem akart lemondani Salisbury lord kipróbált vezetéséről. A lemondás elfogadása csak azután történt meg.

Salisbury lemondása után visszavonulva, teljesen csöndben élt, politikai ügyekkel is alig foglalkozott. Ma este bekövetkezett halálát általános részvétellel fogadják úgy az angol főváros mint az angol nemzet, mely a nagy halottban egyik leghivebb, legodaadóbb fiát veszítette el.

A király rosszkedvű.

(Hagyjanak békében! — Hogyan folynak le a kihallgatások? — A király ideges és beteg. — A király életrendje. — Az ajándék-virzsiniák. — Kósza hír a lemondásról. — A trónörökös ssereplése. — A loyális nép.)

Arad, augusztus 22.

Azok az államférfiak, akik tegnap és ma kihallgatáson voltak a királynál, egytől-egyig arról számolnak be, hogy az uralkodó nemcsak rosszkedvű, hanem valósággal *deprimált hangulatban van*. Az a meggyőződésük, hogy a király nem hajlandó érdemleges koncessziókat tenni, még pedig azért nem, amint ezt határozottan ki is fejezte, mert a keserves áron félig-meddig megszerzett osztrák rendet nem bolygathatja meg olyan magyar részre teendő engedelmények által, amelyek *Körbert a legnagyobb válságba sodornák*.

A király hangulatát legjobban jellemzi az, a mit gróf Andrássy Gyulának mondott a kihallgatás alkalmával.

— *Nagyon öreg ember vagyok már* — így szökött ő felsége — *rászolgáltam arra, hogy békében hagyjanak*. Nem igen tudok rá esetet, hogy más uralkodó ilyen korban, ilyen hosszú uralkodás után, ennyi gond elé állítsassék.

A kihallgatások a királyi várak egy kicsiny szobájában történnek, a melynek ablaka a budai oldalra, a Sas-hegyre néz. A király egy kicsiny íróasztalnál ül, a mellett van egy karosszék, a melyre a felség vendégét ülte. Azután félkéri, hogy mondja el fölfogását összefüggő előadásban.

A király nagy figyelemmel hallgatja, a mit neki mondanak. Jegyzést nem csinál, mégis mindenre emlékszik. Mindenki bámulattal említi a király memóriáját.

Ha az összefüggő előadás nyugvóponttra ér, avagy a királyt ki nem elégíti, akkor a felség

kérdést intéz s maga biztatja az embert, hogy mondjon el mindent. S valóban mindent el lehet mondani, szembe lehet helyezkedni a király fölfogásával, állításait lehet cáfolni, ellent lehet neki mondani s vitatkozni vele. A király mindent nem veszi rossz néven, sőt szereti az őszinte föllépést.

Ha letelik az audienciára kiszabott idő, vagy kimerül a beszélgetés tárgya: akkor a király föláll s az audienciának vége van.

A mai kihallgatáson kedvetlen volt a király. — *Ideges vagyok*, — mondotta — *fáradt, nyugtalan és betegnek érzem magamat*.

Nagyon bántja a magyar politikai helyzet, a melynek hátterében nagy veszedelmeket lát. Aggódik azon, hogy szétrobban a 67-es kötés s aggódik a hadsereg egységének romlásán. Nagyon meglátszik az ősz királyon a súlyos gond és nyugtalanság.

Királyunkra igen jellemzők az alább következő apróságok, melyeket a B. H. udvari körökből kapott:

A király testi és szellemi erejének teljességét főleg a mértékletes és pontos életrendnek köszönheti. Nem órák, hanem percek szerint van beosztva az ő napirendje s ezt a beosztást példás szigorúsággal ellenőrzi ő maga. Hajnalban kel föl s hajnalban reggelizik. Egy csésze orosz tea és egy szelet friss vaj a reggelije. Azután délig sem nem eszik, sem nem iszik. Délben rendszerint tálcán szolgálják föl a szerény ebédet, a melyet ő Felsége dolgozó asztalánál fogyaszt el. Az ebéd két husféléből és egy korsó bajor sörből áll.

A déli étkezés után szivarra gyújt a király. Most már csakis regalitás szivart szív; a virzsiniát régóta abban hagyta, a havanna-szivarokat pedig soha sem is kedvelte. A regalitást ~~éppen úgy, mint a virzsiniát, az udvar részére válogatott dohánylevelekből s ügyes munkásokkal készítetteti az osztrák dohányjövédék és bolti áron szállítja havonként jókora mennyiségben. A virzsiniából egy magyar egyházfejedelem minden évben hatszáz darabot kap nevenapjára a királytól.~~

Az estebédet rendszerint társaságban fogyasztja el ő Felsége. Az estebéd természetesen több fogásból áll. A király itala azonban csak egy korsó bajor sör. Bort egyáltalán nem iszik; a pezsgőt pedig csak kivételesen akkor izleli meg, ha ünnepi alkalommal poharat emel. Ebéd után a cercle alkalmával egyetlen egy regalitás-szivart füstöl el, azután nem dohányzik többet.

Udvari alkalmazottak beszélnek, hogy ő Felsége az utóbbi héten *nagyon rosszkedvű volt* megtörtént az is, hogy a tálcán föl szolgál ebédet, melyet iratokkal halmozott dolgozó asztalánál szokott elfogyasztani, érintetlen küld ki. Kedvetlensége átragadt az egész udvari személyzetre s az ischli tartózkodás utolsó napjai valósággal szomorú napok voltak az udvarnál. Mindazonáltal azt a kósza hírt, a mely szerint *a felség lemondani szándékozik*, telten alaptalannak tartják az udvari emberek azt mondják, hogy ez a gondolat össze sem bír a király szigorú köteletségérzetével és szív természetével. A Ferenc Ferdinánd kir. orceg szerepléséről keletkezett mendemondát pedig éppenséggel nevetségesnek minősítik, míg a trónöröklés kérdése függő kérdés. Azsmert viszonyok közt ki van zárva minden beavatkozás a kir. herceg részéről, a kit egyébként az udvari emberek rendkívül eszesnek és empátikusnak tartanak, de a kiról egyszerűen azt is jól tudják a beavatottak, hogy polgári befolyást egyáltalán nem szokott gyakorolni s még a trónutódlásra sem aspirál.

A „M. Sz.” írja a következőket: A király minapi bevonulása alkalmával történt, hogy a pályaudvartól a budai várig az utat ellepte a sokaság, közte igen sok diszruhás rendező. A királyt végig lelkes óvációkban részesítették, amit a felség folytonos szalutálással köszönt meg. A Fürdő-utca sarkán is állt egy sereg ember, akik a királyt e kiáltással üdvözölték:

— *Eljen a legalkotmányosabb király.*

Többször egymásután hangzott e kiáltás, közvetlenül a felség kocsija mellett.

A király nyájasan megköszönte az óvációt és e szavakkal fordult a mellette ülő 16. hadsegédjéhez:

Sehen Sie, das ist ein loyales Volk! (Látja ez a loyális nép.)

TANÜGY.

A felsőbb leányiskola.

Az Aradváros által segélyezett magán felsőbb leányiskolában I. é. szeptember hó elején az első, második, harmadik, ötödik és hatodik osztálya nyílik meg. Az egész intézet nyilvánossági joggal bírván, a tanulók államérvényes bizonyítványt kapnak; az ötödik és hatodik osztály tanulói azonban egyelőre magántanulóul tekintetnek, kik az intézetben tesznek vizsgálatot.

A felsőbb leányiskola főcélja művelt, a női élethivatáshoz tartozó ismeretekben jártas, a jelenkor igényeinek megfelelő műveltséggel bíró nőket képezni, kik akár mint *kenyérkeresők*, akár *családi élethivatásukban* feladatuknak megfelelően képesek. Ily szempontból az intézet kiváló súlyt fektet a modern idegen nyelvek (német, francia) és kézügyességek (rajz, kézimunka) tanítására. A többi tantárgy tekintetében pedig, az iskola középiskola lévén, a tanterv szoros egyezést mutat a fiuközépiskolával, főleg a gimnáziummal.

Az első osztályba a növendékek negyedik elemi osztályu bizonyítvány, vagy felvételi vizsgálat alapján vételnek fel. A második és harmadik osztályba beiratkozhatnak azok, kik megfelelő alsóbb osztályu bizonyítványt, vagy kellő előkészültséget és kort mutatnak ki. Az ötödik osztályba léphetnek azok, kik a polgári leányiskola negyedik osztályát sikerrel végezték.

A felsőbb leányiskola hatodik osztályából: *tanuló a tanítónképező harmadik évfolyamába élelik fel*, azonban néhány tárgyból különböző vizsgálatot kell tennie. E tárgyak tanításáról az igazgatóság gondoskodik.

A tudományos kenyérkereseti pályára törekvők a felsőbb leányiskola hatodik osztályának végeztével, ha a megfelelő kiegészítő gimnáziumi tanfolyamon résztvettek, felvételi vizsgálatot a gimnázium hetedik osztályába léphetnek fel.

A kiegészítő gimnáziumi latin tanfolyamot az igazgatóság díjmentesen tartja fenn a tehetségesebb növendékek számára.

A női felügyeletet minden osztályban külön, egy — a miniszteri rendelet értelmében — polgári iskolai oklevéllel bíró tanítónő gyakorolja.

Tandij az első, második, harmadik osztályban évi 120 korona, mely havi részletekben is fizethető; beiratási díj: 20 korona. Az ötödik és hatodik osztályban a tandij évi 200 korona, mely szintén havonként is fizethető. Beiratási díj: 10 korona.

Az intézettel kapcsolatos internátusban vidéki jelentkezők évi 600 korona ellátási díjat fizetnek. A zongora tanításért évi 100 korona külön díj fizetendő. Az internátusi díjak havonként is fizethetők. A növendékek a leggondosabb nevelésben és ellátásban részesülnek s főleg a francia és német társalgásban gyakorlatot szereznek. Az internátus igazgatója és vezetője özv. Sváby Pálné szül. Turtsányi Gizella. Minden, az intézetre vonatkozó közelebbi felvilágosítással akár személyesen, akár levélileg az igazgatóság készséggel szolgál.

Az intézet a városi iskolák tantermeiben van elhelyezve, de a beiratások az intézeti internátus irodájában lesznek, a Rákóczi és Hasszinger-utca sarkán, I. em. a Porter-bazári átjáró háznak Hasszinger-utcai kapujával szemben,

augusztus 25-ikétől szept. 3-ig bezárólag naponta a. e. 10-12. és a. u. 3-5-ig vagy esetleg 28-ikától fogva az igazgató magánlakásán Lázár Vilmos-utca, Földes-ház II. em. Dr. Somogyi Gyula, igazgató.

(—) Az aradi sikeknéma iskola felügyelő bizottsága f. hó 24-én hétfőn, délután 5 órakor a város háza tanácstermében ülést tart. Az ülés legfontosabb tárgyai: 1. Jelentés az Arad, Békés- és Csanádmegyei törvényhatósági bizottságai által két felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása tárgyában. 2. Uj növendékek felvétele. 3. Segélyek megszavazása. 4. Az 1904. évi költségeloirányzat tárgyalása.

(—) Az aradi polgári leányiskolában a magánvizsgálatokat szeptember hó 5-én tartják meg.

Humbertéket elítélték.

(Ki volt Crawford?)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, augusztus 22.

A Humbert pör tárgyalása ma véget ért és Humbertné ennek végeztével kijelentette, hogy a Crawford név alatt Bismarck és Bazaine megbizottja, Regnier rejlik. A bíróság az esküdteknek 258 kérdést tett fel.

Késő este hirdette ki a bíróság az ítéletet, mely szerint Humbert Terézt 5 évi fegyházzal, Humbert Frigyes 5 évi, Daurignac Romaint 3 évi és Daurignac Emilt két évi fegyházzal sújtotta.

Érdekes, hogy a „Matin“, mely ellen a közönség megszavaztatása miatt Vallé igazságügyminiszter eljárást indított meg, ma folytatja a Humbert-pörben várható verdikre vonatkozó díjpályázat eredményének közlését. 19,155 Humbert Terézre nézve börtön mellett nyilatkozik, 6750 fegyház mellett, 1866 kényszermunka és 693 pénzbüntetés mellett, Humbert Frigyeset illetőleg 20,065 börtön, 4530 fegyház, 2176 kényszermunka és 760 pénzbüntetés mellett nyilatkozik. 19,633 Daurignac Emil felmentése mellett és 17,569 elítélése mellett szót. 25,269 Daurignac Romain elítélése mellett szavazott, közölük 20,350 börtönbüntetés mellett.

Tulságosan komolyan senki sem vette Párisban Humbert asszony pörét. Olybá tekintik, mint egy érdekes bohózatot, amelyben szenzációs jelenetek vannak. Hogy a szenzációt, az érdeklődést hogy lehet fokozni: ahhoz ugyan csak értenek a franciák. Látszik ez a „Matin“ főnt említett élceben is.

De Labori is gondoskodott arról, hogy a közönség figyelmét és érdeklődését ébren tartsa, a Humbertné titkának legfrissebb kiadását terjesztette s erről védőbeszéde keretében is megemlékezett. Humbertné oly titkot bizott rá, amely lidércnyomásként nehezedik lelkére, s amelyet leleplezni annál is nehezebb feladat, mert az Humbertné férjét és leányát lesujtaná. Labori nem is árulta el a titkot, de indirekte kiszivárgott az a hír, hogy Humbertné Bazaine marsall természetes leánya és azért rejtették el a végrendeletet, nehogy a szörnyű apaság napfényre derüljön.

Ez a kalandos kombináció teljesen megfelelne a Humbert-ügy bohózatú jellegének. Ha valóban Bazaine lett volna Humbertné apja, akkor Bazaine az állítólagos öreg Crawford s akkor érthető, miért hivakozott Humbertné hazafiságára, mert nem akarta megnevezni Bazainet, aki tudvalevőleg hazaáruló volt: Metznél elárulta a hazáját. Így hát Bazaine 100 milliójára csinalta volna Humbertné az adósságokat.

Csak hogy a mese kissé sántít. Bazaine 1838-ban halt meg Spanyolországban, Humbertné pedig 1884-ben kezdte meg szélhámosságait, aboan az évben, mikor az állítólagos Crawford-főle kiegyezés megtörtént. 1885-ben már Humbertnének megvolt az eauri kastélya

és 1886-ban kezdődött az első pör. Bazaine szegényen halt meg s ha áruló volt is, kizárt dolog, hogy 100 milliót kaphatott volna. Labori meséjére már megjött az első válasz. Bazaine tábornok unokaöccse nyilatkozik a „Lanterne“-ben. Kijelenti, hogy sohasem állottak semmiféle összeköttetésben a Humbert-Daurignac-családdal és semmi módon bele nem vonhatók ebbe az ügybe. A tábornagy szegényen halt meg.

HIREK.

Képek az aradi életből.

— A műkedvelőkhöz. —

Arad, augusztus 22.

Az irodalom amatőrjeihez gyakran van szerencsénk. Nap-nap után meghozza a posta az ő novelláikat, verseiket, a melyek révén mi hasztalan igyekszünk a legbecsületesebb törekvésekkel a jövő Bródy Sándorait meg Kiss Józsefét fölfedezni. Holott milyen nagy büszkeségünk volna nekünk, szürke ujságíróknak, ha mi szolgáltatnók be őket az irodalomtörténetnek!

A művészet amatőrjeit már nem igen köszönthetjük. A minthogy eddig nem is adhatunk módot nekik az érvényesüléshez. Azonban most mi fordulunk a művészet amatőrjeihez, az aradi amatőr-fotografusokhoz és az amatőr rajzolókhöz egy érdekes vállalkozásunk érdekében, a melynek munkatársai akarjuk őket szegődtetni. Az Aradi Közlöny 1904. évi Nagy Képes Naptára szépirodalmi részének keretén belül, képsorozatban be akarjuk mutatni Arad utcai és társasági életét amatőr-fényképekben és rajzokban.

Ennek érdekében szólítjuk föl Aradnak ambiciózus műkedvelő fotografusait és rajzóit, hogy Arad utcai életéből, társaságaiból érdekes felvételeket, zsánerképeket, tájképeket készítsenek s a képeket a naptárunkban való közlés céljából hozzánk küldjék be.

Hogy a felvételek tárgyára nézve némi utbaigazítást adjunk, jobb témák lennének péld. A déli (délutáni) korzó. Élet a parkban. A gyárakból. Vasárnap a városligetben. A város közgyűlése, a karzatról. Idegenek a vértanu-szobor előtt. A Neptunban. Az épülő templom. Főlvételek a Marosról. A tennisz-pályákról. Az ótmető nevezetességei. A rendőrök működésben stb.

Ezeket csak hirtelenében vetettük oda. De bizonyos, hogy van a város életében még sok érdekes helyzet, jellemző epizód, vagy vonzó kép, a melynek megörökítése érdemes. Az is hálás dolog, ha Arad társadalmának nevezetesebb embereit kapja le a gép, a mint az utcán vannak, vagy a mesterségükben élnek. Az amatőrök leleményességének, ötleteinek roppant tág tere van s az gyönyörű dolgokat produkálhat. Körülbelül ilyen téren, de persze humoros zsánerben mozoghatnak a karrikaturisták.

A sikerült felvételeket és rajzokat a naptárhü-, finom reprodukcióban, a beküldő amatőrök megnevezésével fogja közölni. A felvételek beküldésének határideje: ez év szeptember 20-ika.

— Az aradi vashidak terve és költségvetése. A város tanácsának megbízásából Virágh Lajos főmérnök ma délután Budapestre utazott, hogy a kereskedelmi minisztérium hidépítési osztályában áttanulmányozza az Aradon építendő vashidnak a minisztériumban készülő terveit és költségvetését. A főmérnök útja eredményéről a szeptember havi közgyűlésnek fog jelentést tenni s utazásának tulajdonképeni célja az, hogy a város a főmérnök által beszerzett adatok alapján

minél előbb nyilatkozhassék arról: elfogadja-e a hidépítések kötelezettségét. A nyilatkozat megtételének határideje csak november hónapban jár ugyan le, de minél előbb lesz abban a helyzetben a város, hogy a kötelező választ megadja, annál rövidebb ideig huzódik a már így is hosszúra nyult hid-kérdés.

— A radna lippsi királygyakorlatokról egy könyvatos az alábbiakat jelenti: Radna Lippa környékén tartják meg, mint ismeretes, az idén a délmagyarországi királygyakorlatokat. Beck br. tábornagy, a vezérkar főnöke már e hó 31-én Radna-Lippára utazik. E manőveren részt vesz a temesvári 7. és a nagyszebeni 12. hadtest. Az előbbi bayersheimi lovag Schwitzer Lajos tábornagy hadtestparancsnok, utóbbi Probst tábornagy hadtestparancsnok vezetés alatt áll. A király az eddigi terv szerint szeptember 3-án este érkezik meg. Lippáról a király Temes vármegye főispánjának üdvözlő beszéde után kocsin a közelfekvő Temes-Ujfalu községbe hajt, ahol Zselénski Róbert gróf kastélyában száll meg és szeptember 7-ig bezárólag ott is marad. Ugyancsak a kastélyban fog lakni Beck báró vezérkari főnök s a király szűkebb kísérete. A király-gyakorlatokon Ferenc Ferdinánd főherceg is jelen lesz s a ferencrendiek radnai kolostorában fog lakni. Szeptember 4-én délelőtt lesz a király és a trónörökös jelenlétében az első gyakorlat, a második napon a második követ. Szeptember 7-én, hétfőn lesz a harmadik és negyedik gyakorlat, a mely rövidebb ideig fog tartani, mint az első kettő. Szeptember 10-én, a királyné halálának évfordulóján, Bécsben lesz a király, ahonnan a galiciai Komarnoba utazik, hogy részt vegyen ott a szeptember 14-én és 16-án tartandó lovassági gyakorlatokon.

— Változás a motoros-közlekedésben. Az aradi és csanádi egyesült vasutak igazgatója a következő értesítést teszi közzé: A motorosvonatok akadálytalan és biztos közlekedése a Szabadságtér és Városháztér közötti vonalrészén az aradi közúti vaspálya élénkebb teherforgalma miatt, nagy nehézségekbe ütközik. A kereskedelemügyi magy. kir. minisztériumtól nyert engedély alapján eunélfogva a motorosvonatok folyó év szeptember 10-től kezdődően Arad városában csak a Városháze-terig fognak lekedni, illetőleg onnan kiindulni. Aradon, 1905. évi augusztus hó 22-én. Az igazgatóság.

— Lajos napja. Valaha örömmel volt a Lajos nap, most csak újabb emlékezés a gyászra, mely egy nagy nevet körülvesz. Valaha az üdvözetek egész serege kereste föl ezen a napon Kossuth Lajost, a turini remetét, ma csak a veszteségének újabb siratója ez a nap, a melyet az ő iránta való kegyeletre használnak föl a magyarok. Aradon a Kossuth-asztaltársaság rendezi a polgárság ünnepét, a melyet 25-én, hétfőn, a Jópásztor-vendéglőben tartanak meg, a már közölt műsorral. Kezdeté este hét órakor. A Kossuth-asztaltársaság ez uton értesíti tagjait, hogy Lajos-napi ünnepélyének részvételi jegyeit hétfő délig fenntartja s azok Jakabffy István és társa üzletében átvehetők. Későbbi jelentkezéseket nem vehet a rendezőség figyelembe, mert az ünnepély igen népszerűnek ígérkezik.

— Változások a minoriták rendházában. A minoriták aradi rendházának két rokonszenves és jeles képzettségű tagja távozik hétfőn városunkból: Pázsitny Bonaventura és Monay Ferenc. Mind a ketten Marosvásárhelyre mennek, hol Pázsitny házfőnök lesz, Monay pedig a teológián a növendékek mestere. Szép előrehaladást jelent ez pályájukon, de az ár ezért az Aradról való távozás, mit nagyon sokan sajnál-

nok sietve bevonultak a völgybe. Solyomszem és én a völgy belső torkolatát védjük két oldalán. A völgybe rekedt másik rész csakhamar elérte a völgykatlanba vezető kijáratot.

Ezt a csapatot Afgár vezette. Már szabadnak hitték magukat és hanyathomlok rohanak előre — a kibukkanó macahuánok dárdáiba. A gilikámok a baloldalon törtek be s így Solyomszem, harcosainak jobbszárnyával rájuk vetette magát. A gilikámok zöme visszariadt a nem várt ellenségtől. Nem mert előrenyomulni. Ezt a pillanatot felhasználta Solyomszem s átkiáltott a harcosait buzdító Afgárhoz.

— Afgár! Szerencsétlen testvérem. Hagyd abba a gyilkos harcot. Bennünket a hold fiai segítenek. Ha megtérsz, Solyomszem meg fog bocsájtani neked.

Ahogy Afgár meglátta Solyomszemet, mint a tigris tört keresztül harcosai során egyenesen Solyomszemnek.

— Most meghalsz, Solyomszem! — kiáltott feléje. Harcosai is utána özönlöttek és a sereg csakhamar összeverekedett. A gilikámok visszanyerték bátorságukat és vakmerő elszántsággal harcoltak Afgár oldalán. Harcosaink már már engedtek a tulerőnek, a jobb szárny erősen ingadozott, a mikor a macahuán harcosok diszével a fekete sas tollasokkal reájok rontottam. Már ekkor Solyomszem Afgár mellé került, ki ládzsáját dobta feléje. Solyomszem félreugrott és a két harcos tomahawkjával rontott egymásra. Epp a válságos pillanatban jöttünk segítségükre. Megjelenésünk mint a bomba, hatott a gilikámokra. Mintha megígérték volna őket, rendetlenül kezdtek visszavonulni, csak Afgár mellett tartotta magát egy kis csapat. A rémületet lovam látása okozta, amivel hatalmas ugrásokkal közelítettem feléjük. Solyomszem a küzdelemben megcsuszott és Afgár ráemelte tomahawkját és utána nyomban egy lövés dördülése reszkettette meg a levegőt és a gilikámokat, akiknek rémületét ez a jelenet csak fokozta. Afgár arcra bukott Solyomszem előtt és a gilikámok hanyathomlok a szakadéknak vetették magukat. Nem gondoltak az ellentállásra és mi nem is üldöztük őket, mert elkerülni akartuk a fölösleges vérontást. Késő délután volt, a midőn a szoros teljesen megtisztult az élő gilikámoktól. Iszonyu látvány tárult elénk, amint a völgyben végighaladtunk. A macahuán harcosok is megrémültek a pusztulás ezen borzasztó képétől. Mintegy huszezer sebesült és holt gilikám feküdt a harctéren, míg a macahuánoknak alig kétezer veszteségük volt, de ezek is jobbra sebesültekben. A völgy közepén Fernando és Macahan seregével találkoztunk.

Solyomszem ekkor esatatorba állítá harcosait és a macahuánoknál szokásos legnagyobb tisztelettel adózott nekünk. Háromszor a földre borult előttünk, ezzel jelezte nagy háláját azért a segítségért, a miben őt és népét részesítettük.

A harc ezen véletlen szerencsés kimenetelre, a macahuánokban megerősíteni látszott csodás hatalmunkban való medelmünket. Aztán, hogy Solyomszemet a „nagy szellem“ kegyéről és jóindulatáról biztosítottuk, kiadta a parancsot a sebesültek összeszedésére és a holtak eltakarítására. A macahuánok még ellenségekkel szemben is nemesen viselkedtek és nem éltek a győzők jogával. A holttesteket nem hagyták a sziklák között a vadállatok és madarak táplálékául, hanem egy nagy szakadékba hordták őket. Földet hánytak rá és tetejére hatalmas sziklákat gördítettek. A sebesülteket levitték a faluba, kunyhókat állítottak fel számukra, ahol különféle gyógyfűvekkel bekötötték sebeiket és kenőcsökkel gyógyították.

Arra az esetre pedig, ha a gilikámok netán újra visszatérnének, háromezer harcost hagyunk a völgy védelmére, mi pedig a harcosok üdvizsgálása között visszatértünk a faluba. A völgyekben, a hegyek ormán örömtűzek gyultak ki, a „nagy szellemnek“ nek áldozatokat mutattak be és csontkürtök fújása mellett a harcosok sajátos győzelmi harci táncra keltek.

A sebesültek között volt Afgár is. Solyomszem saját palotájába vitette, ahol a leggondosabb ápolásban részesült.

(Folytatása következik.)

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Vass Géza.

AZ

iskolaidényre!

Van szerencsém az iskola-idény közeledtével a m. t. szülők és tanuló ifjúság szíves tudomására adni, hogy

**Andrássy-tér 20. sz. alá,
a Fischer Eliz-palota**

legnagyobb és ujonnan berendezett üzlet-helyiségébe áthelyezett és a szakma minden ágát felölelő könyv-, zenemű és papír kereskedésben óriási mennyiségű használt

iskolakönyvek

a hivatalos jegyzékek előírása szerint, a legújabb kiadásokban, tartós és erős kötésben, kitűnő állapotban, minden iskola részére

félárban kaphatók.

Minden nálam vásárolt tankönyv használatosságáért felelek és az esetleg meg nem felelőket azonnal kicserélem. Minden, bármely intézetben használt iskolakönyv állandóan raktáron van.

Író és rajzszerkek, füzetek, körzők s a többi összes tanszerek előírás szerint, a legjobb minőségben. Igen olcsó árak! Pontos kiszolgálás.

Egyben ajánlom 60,000 kötetes

kölcsönkönyvtáramat

melyben minden ujdonság kapható, továbbá **30,000 kötetes**

zenemű-kölcsöntáramat

melyben szintén az összes ujdonságok megjelenésük után azonnal kivehetők.

Kiváló tisztelettel

KERPEL IZSÓ

könyv-, zenemű- és papírkereskedése, könyv- és zenemű kölcsöntára.

Telefon 385. sz.

S z e s z ü z l e t.

— Augusztus 22. —

Más jegyzékeim: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Búrártott mosók 12'80—13— korona mmásánként.

NYILTTÉR.*

Ma, vasárnap,

az

ELITE-kávéházban

Flora Bandi

budapesti tárogató művész hangversenyt rendez.

Szabad bemenet, kezdete 8 órakor.

Beiratások

az aradi zenedében a 70-ik tanévre f. évi szeptember hó 1 én veszi kezdetét a zenede helyiségében s naponta délután 4—5 óráig eszközlötnek.

Az előre fizetendő beiratási díj 10 korona. Tandíj egész évre 50 korona, mely részletben fizetendő.

Fuvó hangszerre két növendék díjmentesen vétetik fel.

A bolyegmentes folyamodványok 1908. szeptember hó 5-ig az igazgatónál nyújtandók be.

Iparosok részére — ha kellő számmal jelentkeznek — estenként 6-tól 9 óráig egy külön tanfolyam fog tartatni.

A zenede tanári kara: Budits Adám, Budits Mátvás, Ferch Odön, Kaletzky Vilma, Puresi János, Schleisner Amália, Ubl Ferenc és Zoltai Mátvás.

Arad, 1908. augusztus hó 22-én.

Az aradi zenekedvelők egyesülete képviselőiben

Institoris Kálmán,

Krispin József,

Arad sz. kir. város polgármestere, az egyesület elnöke.

a zenede igazgatója.

SÜRGÖNY!

Az Európa kávéház nyári kert helyiségében

(Deák Ferenc-utca 26.)

vasárnap, augusztus 23-án

és a következő napokon

**Lengyel József igazgatása alatt
10 tagból álló**

I. budapesti elite magyar daltársulat

vendégzerepel.

Tisztelettel hozom a nagyérdemű közönség becses tudomására, hogy estenkint színre kerülnek bel- és külföldi ének- és balet tánc számok, tréfás bohózatok, mulattató magán és páros jelenetek, külföldi zenebohóc mutatványok ekvilibristák stb.

Kérem a nagyérdemű urak és urhölgyeket társulatomat össze nem téveszteni holmi frivol orfeum előadással. A műsor szigorúan szolid és családi, a legmagasabb igényeknek meg fognak felelni.

Belépti díj nincsen, de a tányérozás alól felmentő jegyeket fentartott helyielyel bocsájtok a nagyérdemű közönség rendelkezésére.

Kellemetlen idő esetén az előadás a kávéház e célra előre berendezett helyiségében fog estenként megtartatni. Mindennap változatos új műsor.

Számos látogatást kér

Lengyel József,

budapesti első magyar daltársulati igazgató.

Pontos szolid kiszolgálás.

Legjobb minőségű bel- és külföldi boraimért felelősséget vállalok.

Hűdeg bufett.

Tisztelettel:

Tóth Imre,

Európa-kávé.

1794

Kezdeté este 8 órakor.

A kovaszinci hegyen
egy 6 holdas teljesen beültetett
szőlő
kolnával és az ideai terméssel
együtt eladó.

Bővebbet a kiadóhivatalnál.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ ROVATA

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége
SZABADSÁG-TÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:

Dél előtt 11—1 óráig, este 9—10 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5 óráig. — Tagok úgy a vidékről, mint helybeliek, naponta fölvetetnek.

Az állásközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyben részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak válaazbélyeg küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Kerestünk:

Aradi bornagykereskedés részére a magyar és német nyelvben, valamint levelezésben jártas irodalmitest. A szakmához értők előnyben részesülnek.

Aradi díszmű- és játékaüzlet részére ügyes, kirakrendező segédet.

Vidéki városba, keleme-vászon- és divatáru üzlet részére a magyar-, német- és román nyelvben jártas, nőtlen segédet.

Vidéki városba, könyv- és papírkereskedés részére fiatal segédet, aki a magyar, német és román nyelvet bírja.

Vidéki városba, rőfös- és női-divat-üzlet részére ügyes, fiatal segédet, aki a magyar, német és román nyelvet bírja.

Vidékre a magyar, német és román nyelvben jártas fiatal vaskereskedő segédet.

Vidéki városba idősebb, teljesen szakképzett vaskereskedő-segédet.

Több vidéki rőfös és vegyesáru-üzlet részére románul tudó, fiatal segédet.

Vidéki mezővárosban a rőfös-, rövid- és divatáru szakmában jártas, lehetőleg író segédet.

Vidéki fűszer- és rőfös-üzletbe fiatal segédet, aki a német és román nyelvet érti.

Ajánlunk:

Az egyszerű könyvvezetésben és a levelezésben teljesen jártas, szépírású könyvelőt, aki ily minőségben helybeli nagykereskedésben alkalmazva volt.

Kereskedelmi akadémiát elvégzett, kalligráfikus írású, a magyar- és német nyelvben, továbbá a magyar gyorsírásban jártas fiatal embert, irodalmi gyakorlatokkal. Sok évi gyakorlattal bíró norisbergi, rövidáru és díszmű áru szakban teljes jártassággal bíró idősebb segédet.

Elsőrendű nagykereskedő cégnél sok évi gyakorlattal bíró könyvelőt, naponta 1—2 órai irodalmi foglalozásra.

Vasárú szakban teljesen jártas, intelligens fiatal embert.

A fűszer- és vegyesáru szakban minden igényeknek megfelelő segédeket.

A női divat és rövidáru szakban jártassággal bíró fiatal ügyes segédet.

A férfi és női confektio szakban kellő jártassággal bíró ügyes segédet.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA.

Klein Sándor, Keppich Zsigmond,
titkár. igazgató.

A legjobb és leggyógyászkosabb
üdítő-ital,
mely mint semmi más kímélően kedvelt és borral, cognakkal vagy mályvagi mályvával vegyítve kitűnő ital vegyítéket ad:

MATTONI-FELD
GISSHÜBLER

Uljica a szomszéd, tiszt és felelős egyaránt. A legjobb szer a nyári hőség tikkaadó hatás ellen.

PÖSTYÉN:

Kénes lezapfördők. Budapesttől 4 óra

Köszvény-, csusz-, ischias-, exsudatok-
orvosilag első helyen ajánlva.

Fessék prospektust kérni. Fürdőigazgatóság.

Iszap fölerakat házi kúrákhoz Aradon:

Földes Kelemen gyógyszerárában, Deák Ferenc-utca 11—12.

GERMANDRÉE Porhanyós állapotban és tablettákban Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltétlenül tartós, egészséges és diszkrét. A Germandrée az arcbőrnek egészséges és üde szint ad. 1900. évi Párisi Világkiállítás: ARANYEREM. MIGNOT BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS 1280 Vigyázat a bevásárlásánál.

800.000

koronát

meghalad az az összeg, mit Arad évente idegen készítésű cipőért osztráknak, csehnek, morvának elfizet

és mit kap

? **azért a** ?
pénzért?

Tessék megnézni.

Ilyen lesz, ha egyszer megázott, a bolti cipő, más szóval a bécsi rongy.

És a magyar cipész tengődik, munka nélkül. Esmélj magyar társadalom! Ha cipőt vásárolsz, gondold magyar véreidre, kiknek, mert nincs munkájuk, nincs kenyerük sem.

Ha cipő kell, rendeljen magyar iparosnál!

A magyar cipésznél ilyen cipőt kaphat!

1501

Ha pedig kész cipőt szokott vásárolni, vásároljon az

ARADI CZIPESZEK TERMELŐ
SZÖVETKEZETENEL,

Templom-utca, (Minorita-palota.)

Fiók-üzlet: Boros Béni-tér (Dongl-ház.)

Üzlethelyiségünket augusztus 1-től Andrassy-tér 22. (Hajós gyógyszerár mellé) helyezük át.

Raktáromon lévő
összes bőrárúk és cipész-kellékek,
ugyszintén
az üzleti berendezés és pénz-szekrény,
üzletfelhagyás folytán
gyári áron alól, esetleg egy tömegben is eladjatik.

Spitzer Jakab,
bőrkereskedő.

1806

Arad, Szabadságtér 4. sz.

Ajánlunk ipar és háztartási célokra
rostált darabos

bükk faszenet

100 kiló 4 korona 40 fillér;

bérmertve, házhoz szállítva,
kétszer mosott, valódi porosz

kovács-kőszent,

100 kiló 4 korona 40 fillér;

elsőrendű szagtalan

fűtő kőszent

100 kiló 3 korona 40 fillér;

ugyszintén darabos

légszesz pirszenet (koks.)

100 kiló 4 korona 20 fillér.

Megrendelések pontos eszközlése és hazaszállítása végett fél napi időt kérünk.

KNEFFEL KÁROLY és FIA

vaskereskedése Aradon.

Telefon szám 139.

MATTONI
ERZSÉBET SÓSFÜRDŐJE

Gyógyhely: Budapest, (Budán.)

Idény április 15-től — október 15-ig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos: Dr. POLGÁR EMIL.

Egészséges fekvés. Jutányos lakások. Jó vendéglő

Villamos-vasúti összeköttetés a fővárossal. 2678

Etvágytalanság és emésztési zavarok

egyszerűen eltűnnek, ha állandóan Rohitsi „Templomforrás” vizet iszunk. Régebbi hasonló baktól az erősebb hatású „Styriaforrás” biztos hatása.

Nagybani raktár Magyarország részére: Hoffmann József Budapest, Báthory-utca 8. 2577

Feltűnő újdonság!

DELICE || Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szívhát.

legjobb valódi franczia 1434

SZIVARKAPAPIR ES SZIVARKAHÜVELY.

Hetessy István

polgári és egyenruha szabó

Aradon, Nagyvárad-ut 10. sz.

Ajánlja magát mindennemű polgári és egyenruhák elkészítésére a legújabb divat és előírás szerint, ugyancsak elvállalja javításokat, átalakítás és felvasalásokat a legjutányosabb árak mellett. 1458

Hosszas szaktapasztalásaim, melyet külföldön elsősorú szabóüzletekbe szereztem, lehetőségessé teszik, hogy t. megrendelőimet legszolidabban kiszolgálhassam.

Férfiak ingyen kapnak

olyan új találmány orvosságot, mely az elvesztett erőt újra meghozza. Próbacsomagot s egy száz oldalas könyvet postán, jól becsomagolva, ingyen kapják mindazok, a kik érte írnak. Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvosság, mely megmentett ezeket, a kik fiatalkori kihágások folytán nemi bajokban, szifiliszben, valamint elvesztett férfierőben szenvednek. Ez okból elhatározta az intézet, hogy egy ingyen csomag orvosságot magyarázó könyvvel együtt mindenkinek ingyen küld. Ezzel a házi orvossággal a baj otthon gyógyítható, s mindazok, a kik a fiatalkori kihágásokból származó nemi bajokban, szellemi elgyöngülésben, vagy krónikus bajokban szenvednek, otthon gyógyíthatják magukat. Ez a gyógyszer közvetlenül azokra a szervekre hat, a hol a megerősödés szükséges csodálatos eredménnyel gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Öreg, fiatal egyaránt írhat a Staet Medical Institutnak az alant jelzett címre, a honnan a csomagot rögtön elküldik. Az intézet leginkább azokat akarja megmenteni, a kik kezelés céljából az otthonukat nem hagyhatják el. A próbacsomag megmutatja, hogy mily könnyen gyógyíthatók ebből a rettenetes bajból otthon. Az intézet kivételt nem tesz. Mindenki írhat érte bárhol magyarul, mire titoktartás mellett postafordultáva egy ingyen csomag orvosságot kap magyarázó könyvvel együtt. Irjon meg ma. A csomag oly szépen be van csomagolva, hogy a tartalmát senki sem fogja megtudni. A levelet így kell címezni: State Medical Institute 49. Elektron Building, Fort Wayne, Ind Amerika. A levelek mindig bérmentesítendőek. 1437

Egy jó régi háziszser,

mely egyetlen családban sem szabadna hiányozni, ez az általánosan ismert s mindig érvényesült

Hesz Ernest Eucalyptusa,

biztosított tiszta, 12 év óta egyenesen Ausztráliából behozott természetes növényzet. Németországban és Ausztria-Magyarországban törvényileg védve. 1 kor. 50 fillér olcsó ára egy eredeti üvegnel, mely igen soká tart, lehetővé teszi mindenkinek, hogy visszanyerje egészségét és meggyógyítsa a betegséget.

Több mint 1500 köszönőirat

oly emberektől érkeztek, kik

tagszaggatásban, hát-, mell-, nyakfájásban, zsába, légzés nehézség, nátha, fejfájás, a belső szervek megbetegedése, régi sebek, bőrbetegségekben stb. szenvedtek.

Senki se mulassza el azt a rendkívüli érdekes könyvet hozatni, melyben az Eucalyptus-készülékek pontosan vannak leírva és hogy kell annak sokoldalú, hatékony használatát fentnevezett betegségeknél alkalmazni. A szenvedők részére e könyvet teljesen ingyen küldöm és van e könyvben igen sok bizonyítvány teljesen meggyógyítottaktól.

Klingenthal i. Sa.

Ernest Hesz,
Eucalyptus-Importeur.

Kéretik a védjegyre különösen figyelni.

Egyedüli elárúsító Aradon: **HAJOS ÁRPÁD** gyógyszer-tára és gyógyszerészeti laboratóriuma Andrassy-tér 22. szám, a megyeházzal szemben. 1393

Négy szobából és melléképületek-ből álló emeleti lakást a Szent-László-utczában november 1-től kiad 1801 Ludig István, ügyvéd.

Pályázati hirdetés.

Arad szab. kir. város közönségénél egy üresedésbe jött és évi 1500 korona fizetéssel, valamint 300 korona lakbérilletményvel javadalmazott I. osztályú és esetleg üresedésbe jöhető és évi 1400 korona fizetéssel, valamint 280 korona lakbérilletményvel javadalmazott II. osztályú irodai segéd-tisztai állás betöltendő lévén, ezen állásokra ezennel pályázatot hirdetek. Felhívom tehát mindazokat kik ezen állások valamelyikét elnyerni óhajtják, miszerint az 1883. évi I. t.-cz. értelmében köllőleg felszerelt kérvényüket hozzám szeptember hó 5-ig bezárólag bemutassák.

Arad, 1903. évi augusztus hó 14.

Varjassy,
h. polgármester.

Javaslatok: a légzőszervek és emésztőszervek mindennemű katarrhusos megbetegedései, valamint veregyenség stb. Ellenjavallat: aszkór.

Gleichenberg gyógy-hely.

Alkalikus-muriatikus források: Constantin és Emma forrás; alkalis-muriatikus szénsav: János forrás; tiszta szénsav: Klausen forrás; savó, sterilizált tej (száraz táplálás), kefir, forrás-só beleégzés, fenyőtűgöz beleégzés, mindkettő külön kabinokban; légzési készülék, pneumatikus kamrák, édes ásványvíz és pezsgő meleg fürdők, fenyőtű és aczélfürdők. Nagy vizgyógyintézet, terpekura. Lágy langyos meleg, pormentes, széndes levegő, erdős fensíkon. 2790

Felvilágosítás és prospektus ingyen.

Lakás és kocsi megrendelések az Igazgatóságnál Gleichenberg.

Saison május 1-től szeptember végéig.

Gyönyörű padlókat kapunk kefe, viasz és festék nélkül, ha a világhírű DYNALIN-PASTÁT

használjuk. Minden normalis szoba padlója — akár kemény vagy puha fából (linoleum is) két puha rongy és némi Dynalin-pasta segítségével néhány perc alatt csodaszép világosbarna, pompásan fényes lesz és hamar megszárad.

A Dynalin-pasta alkalmazásával még a következőket lehet elérni:

Minden butordarab, akár puha, akár kemény fából van, akár matt vagy fényezett, olyan lesz, mint az új és a feltjai eltűnnek 3-4 sseri tisztítás után.

Márványtáblák, márványkövek, akármilyen öregek is, egy perces alatt mint a tükör úgy tündökölnék.

Világos cipők gyönyörű szépek lesznek és a bőr feltűnő tartósságot nyer. Lakkozópók, akármilyen öregek, pompás fényt nyernek és a bőrt konzerválja.

Egy adag ára, elégséges 3 ablakos szobához 105

2 kor. 20 fill.

Féladag 1 korona 10 fillér.

Főraktár Ausztria-Magyarország és Németország részére:

Longlife-vállalat, Bécs,
VI. Gumpendorferstr. 34. (ezelőtt Burgasse 10.)

Mint különlegességet ajánljuk:

a „Lyma-tinktúra”, melylyel poloskát és annak petéit garancia mellett teljesen ki lehet irtani. — Egy nagy üveg ára 1 kor. 30 fillér.

Megrendelhető a Longlife-vállalatnál, Bécs, VI. Gumpendorferstr. 34. (ezelőtt Burgasse 10.)

TELEFON 378. TELEFON 378.

Figyelem!!!

CZIRÁKY ALAJOS

m. kir. esendőrségi szárnyasabó, a magyar kir. államvasutak tisztii egyenruha szállítója és a cs. és kir. 33. gyalogezred ezred-szabója.

Délmagyarország elsőrendű egyenruházati intézete

Aradon, Andrassy-tér 3. (Tabajdy Károly-utca sarkán.)

Készít mindennemű egyenruhákat

a legegánsabb kivitelben, előírás szerint a legjutányosabb árakban.

Telefon szám 378. 1477

Kiadó lakás.

Négy szobából, előszobából, fürdőszobából és mellékhelyiségekből álló

utczai lakás

villanyvilágításra berendezve, József főherceg-ut 12. szám alatt a II. emeleten november hó 1-től 1807

kiadó.

Fodor és Reisinger.

A m. kir. államv. budapest. jobbparti üzletvezetősége.

21491—1903. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Zimony állomásán a magyar folyam és tengerhajózási részvénytársaság hajóival érkező valamint az ezekkel továbbítandó áruknak a vasutikocsiba, illetve vasuti kocsikból a hajóra való átrakási munkálatok végzésére ezennel nyilvános ajánlati tárgyalást hirdetünk.

Az egy korona bélyeggel és Ajánlat a m. kir. államvasutak Zimony állomásán végzendő vízi átrakodási munkálatokra 21491—03 számhoz felirattal ellátott, borítékba zárt és lepecsételt, nemkülönben a kellő okmányokkal (esetleg iparengedély stb.) felszerelt ajánlatok 1903. évi október hó 20. án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti jobbparti üzletvezetőség titkári hivatalához (Budapest külső kerepesi-ut VIII. ház) nyújtan-dók be.

Bánatpénz fejében pedig 500, azaz ötszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas érték-papirokban nevezett üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi október hó 19-én déli 12 óráig le-teendő.

Értékpapírok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régibb árfolyam szerinti értékben, de legfeljebb csak névértékben fognak számíttatni.

Szóban levő vízi átrakodásra vonatkozó feltételek ezen üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (Budapest külső kerekesi-ut 1. sz. II. ház II. emelet 59 ajtó) valamint Zimony állomásunk forgalmi irodájában a hivatalos órák alatt megtekinthetők miéért is ajánlattevőkről feltételezzük, hogy a feltételeket ismerik és azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A feltételektől eltérő, vagy a kitért határidőn túl érkezett ajánlatok, nem fognak figyelembe vétetni.

A m. kir. államvasutak fen-tartják maguknak a jogot, hogy az ajánlattevők közül tekintet nélkül a felajánlott egység árakra szabadon választhassanak.

Budapest, 1903. évi június hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Kiadó lakás!

A Perényi-utca 4. sz. házban egy elegáns

4 szobás utczai lakás

és mellékhelyiségek

(gázvilágításra berendezve és minden helyiségben gáz luszter) fürdőszoba, esetleg

szép virágos kerttel

f. é. november 1-től

1810

kiadó!

Bővebbet ugyanott a házmesternél, esetleg Ferenc-tér 1b. sz. a.

Eladandó!

Aradon, a Varjassy József (ezelőtt kórház)-utczában a 12-ik és 14-ik szám alatti összes ingatlan, együttesen, vagy részletekben, egyes házhelyekre felosztva, ugy a Varjassy-, mint a Dezső-utczában, — nemkülönben az egész ideai csemege szőlőtermés ca. 1000 □-ölről; a szőlővevőnek egy szoba áll rendelkezésére szeptember 1-től, október 31-ig és esetleges megállapodás folytán még továbbra is.

Bővebbet ott a házmesternél, vagy Hruzek Béla tulajdonosnál Uj-Aradon. fő-utca 11. u sz. alatt. 1813

525—1903. g. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a másodrendű törvényhatósági utak homokolási munkálatainak elvállalása iránt folyó évi augusztus hó 24-én d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: 2000 korona.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árlejtés megkezdése előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székeinek 1903. évi augusztus hó 17-én tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel, s. k.

aljegyző.

M. kir. államvasutak.

94176—1903. szám.

Pályázati hirdetmény.

Az alólirt igazgatóság a magyar királyi államvasutak részére jövő 1904. évben szükséges lenolaj kenőcse szállításának biztosítását óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező lenolajkenőcse szállítására vonatkozó részletes módozatok valamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. királyi államvasutak igazgatósága anyag és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, Andrássy ut 78. szám, II. emelet 40. ajtószám) ingyen megkaphatók.

A szabályszerűen kiállított egy koronás magy. kir. okmánybéllyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb 1903. évi szeptember hó 11. én déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen külcimmal látandó el.

Ajánlat lenolaj kenőcse szállítására 94176—1903. A. III. sz. hoz."

Bánatpénzül az ajánlott lenolajkenőcse egy évi értékének 5 százaléka készpénz vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1903. évi szeptember hó 10-ikén déli 12 óráig a magyar királyi államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Később beryújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módozatok betartása mellett állítatnak ki, végül olyanok, melyek után bánatpénz nem tétetett le, figyelembe nem vétetnek.

Budapest, 1903. évi aug. hó.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Keresek

fűszer nagykereskedésem részére azonnal, esetleg f. évi szeptember 1. belépésre

kiváló könyvvezetőt,

ki egyben jó magyar és németle-velező, és egy 1775

pénztárnoknőt;

perfekt gyors- és gépiró, ki nagyobb irodában alkalmazva volt és irodai munkálatokban gyakorlata van, előnyben részesül.

Nagy Farkas, Arad.

Magy. kir. államvasutak.

93005—1903. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a jövő 1904. évben, esetleg 3 éven át szükséges csavarnemű anyagok szállításának biztosítását óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi szeptember hó 4. ének déli 12 óráig betérjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi szeptember hó 8. án déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletezett feltételek, a mennyiségek, ugyszintén a különleges szállítási feltételek a magyar kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályánál (Budapest, Andrássy ut 78.) megtekinthetők.

Budapest, 1903. évi augusztus hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnomás nem díjazatik.)

Hirdetések

Aradi Közlöny Naptára

1904. évfolyamára

már elfogadtatnak.

Az Aradi Közlöny előfizetői ingyen kapják és más uton meg nem szerezhető.

Hirdetési díj: egy egész oldal 40 kor., egy fél oldal 30 kor., egy negyed oldal 20 kor.

85—1903.

Hirdetmény.

A kedvezményes borítaladó fizetésére igényt tartó szőlőgazdák ezennel figyelmeztetnek, miszerint a házi fogyasztásra szánt borszőségletüket az 1892. XV. t.-cz.-re való hivatkozással f. évi szeptember hó 15-ig a fogyasztási adofelügyelőségél bejelentésük.

Arad, 1903. évi augusztus hó 6.

Varjassy,
h. polgármester.

Valódi Eau de Cologne

destillálva, az eredeti Recept szerint, melyet őseim találtak fel.

Védjegy. Törvényesen védve.

Szíves figyelembe! Mindenkit, aki az én törvényesen bejegyzett cégemmel visszaél, avagy aki védjegyemet utánozza, a legzigorúbban hatóságilag fogom felelősségre vonni.

Johann Maria Farina Köln, (Rajna mellett) Jühlichplatz No. 4.

Szabadalmazott szállítója császári és királyi udvaroknak. 1228

Stiászny József

kaptafa és sáma készítő

Aradon, Andrassy-tér 4. sz. (Nádor szálloda-épület.)

Kitüntette 1901. és 1902. évben.

Ajánlja magát mindennemű kaptafa és sáma készítésére pontos kiszolgálás mellett. 13 év óta fenálló üzletem tanuskedik jó hírnevemről. Főtörökvesem: vevőimet a legjobb anyagból készült áruval jutányos árak mellett kiszolgálom. 281

Veszek zálogcédelulákat.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCA

Minorita-palota.

Arad legolcsóbb bevásárlási forrása

órák és ékszerekben.

Készpénzért a legmagasabb árban vesz vagy más új tárgyakra becserelem mindentféle drágaköveket, arany-, ezüsttárgyakat, jó vagy tört állapotban.

TELEFON 438 1431

Veszek zálogcédelulákat.

Wolster Izsó

úri szabó

Aradon, Csernovits Péter-utca 1. sz.

(szemben az iskolával.)

Elvállal, bármilynemű úri öltönyök mérték szerinti elkészítését a legjobb dívat és pontos szabás szerint a legjutányosabb árak mellett.

Javításokat és átalakításokat olcsón eszközöl. 228

KINTZLER ZOLTAN

Gronometter műorás és ékszerész

Arad, Andrassy-tér 20. (Régi Arena.)

Kizárólag finom

óra és ékszer kapható. 1527

Pontos és szolid kiszolgálás!

Több mint 100.000 példány forgalomban! Párbaj szabályok

40 fillér.

Figyelő!

ismeri én

Jung Hugó kiadványait?

Tartalma: A párbaj és a párbajképesség. — A sértés — stb. folytatásosan. A sértett fél jogai. Az elégtétel. A kihívás. A párbaj fegyverek. A segédek. A kardpárbaj. A pisztolypárbaj. A pisztolypárbaj közeledéssel. A pisztolypárbajjele. A jegyzőkönyv.

101 Legszébb magyar népdal I. k. — 60. 101 Legszébb magyar népdal II. k. — 60. 101 Legszébb magyar népdal III. k. — 60. 200 Legszébb magyar népdal 1. — 300 Legszébb magyar népdal 1.20 Dankó, Déczy, Palotásy, Belezsnay stb. zeneköltők legszebb dalait tartalmazza.

Jung-féle kis zsebkönyvtár, mely időhöz nem kötött, 20 filléres kis füzetekben jelenik meg. 1. szám. Biliárd játék és versenyszabályai 20 fillér. 2. szám. Hogyan ismerik fel a gonosztevőket (Titkos rendőrök bibliája) 20 fillér.

3—4. szám. Lawn-Tennis játék és szabályai „Az angol Lawn-Tennis Szövetség” versenyszabályainak eredeti fordításával 40 fill. 6—7. szám. Labdarugás. Az „Englisch Association football Union” 1903. évre kötelezőknek elismert játékszabályainak hű fordításával 40 fill.

A szerb királygyilkosság — a forradalom és az új király. — (Az összeesküvést, — a gyilkosságot és a konakban lejátszódott titkokat írja le.) 1 kor. 1698

Kaphatók az összes könyv- és papirkereskedésekben.

Több mint 100.000 példány forgalomban!

Újabb haladás!

Kérje mindenütt csakis az új Eisenstädter-féle

Bejegyzett

EGLASINE

padlófénymáz.

Gvári jegy: „VAS-LOVAG” törvényesen védve.

2 óra alatt megszárad oly keményre, mint a borostyán.

Kiadós! Mosható! Tű-körfenyű! T-rtes!

Védjegy Vaslovag!

Szagtalan!

EGLASINE

padlófénymáz utólag nem ragad, így tehát sem por, sem piszok a padlóba nem hatolhat be. EGLASINE használatban a legolcsóbb beeresztő szer padlóknak és konyhabutoroknak. Takarékos használat mellett 1 kg. elegendő 12 méter területre. 2654

Kapható minden nagyobb fűszer- és festék kereskedésben.

Fraktár Aradon: STEINITZER N.

Deák Ferencz-utca 36. szám alatt

3 utcái és több

udvari lakás

november 1-től

k i a d ó.

Bővebbet ugyanott a munkavezetőnél. 1678

Szépítsd arcodat

— ha nem akarsz pénzt hiába kidobni — a világhírű

Hajós-féle

IBOLYA-CRÉMMEL

A bőr által rögtön felszívódik. Remek hatású, többször kitüntetett s a hölgyközönség által legjobbnak elismert készítmény. Eltünteti rövid idő alatt szeplőt, májfoltot, bibircsot, bőrvörösséget és mindennemű arczisztatlanságot.

Egy tégely ára 1 korona.

Ibolya-crème szappan 70 fill.

Ibolya-hőlypor fehér, rózsaszín és krém színben 1 doboz 1 K. 20 f.

Ibolya-tej nappali használatra 1 kor.

Bevásárlásnál csakis HAJÓS-féle készítményeket tessék elfogadni.

Kapható a készítő feltalálójánál:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriuma 128

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

továbbá Ring Lajos, RozsnyaiMátyás, Tábor Gyula (Gáj) és Vottek Kálmán gyógyszerész uraknál Krausz Elemér és Társai, Vottek és Weiss droguista uraknál.

Krausz Elemér és Társai

Drogueria „A Vörös Kereszthez”

Arad, Andrassy-tér 20 sz.

az udvarban.

507. Városi és megyei telefon szám 507.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy Drogueria- és illatszer üzletünket

ugyanezen ház udvarába helyeztük át.

Üzleti kiadásaink tetemes kisebbedése által azon kellemes helyzetbe jutottunk, hogy elsőrendű és legjobb minőségű árucikkeinket a legolcsóbb és legjutányosabb áron bocsáthatjuk a tisztelt közönség rendelkezésére.

Minden rendelés, akár személyesen, akár telefon útján, a leggyorsabban expediáltatik és kívánatra házhoz szállittatik.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

Krausz Elemér és társai.

500 forintot fizetnek annak, aki **Bartilla** fogvizének használatát mellett, üvegje 35 kr. valaha ismét fogfájást kap, vagy a szája büzlök. (Csomagolásért külön 10 kr.) **Bartilla A. Fröskösi**, (E. Winkler) **Wien**, 19/1 Sommer-gasse 1. Kapható **Aradon**: Ring Lajos Asztalos Sándor-utca 1. sz. G. Fejdes Kelemen, Deák Ferenc-utca 11. sz. gyógyszerárakban. — Kérjük mindenütt határozottan **Bartilla-féle** fogvizet. Hamisítványok feljelentői 161 díjaztatnak. 129

Mérleg-javító műhely!

Weisz Jenő

épület és műlakatos

Aradon, Szent Pál-utca 1. szám,
(a zsidó templommal szemben.)

Ajánlja magát minden az épület-műlakatos és mérlegszakmába vágó munkák elkészítésére, u. m.: épület vasalások, sűrűcsok, kovácsolt vasból kerítések, takaréktűzhelyek, szivattyús kutak és mindenféle mérlegek javítását. Továbbá elkállal vízvezeték és fürdőszobák berendezését, jutányos árak, pontos, gyors és legjobb kivitelben. 1453

Ez a legfontosabb

nem kell elköltözés esetén, vagy más esetben feleslegessé váló bútorokat portom áron eladni, megveszem én azokat, ugyiszintén

urasságoktól **levetett ruhákat**

a legeslegmagasabb árban.

Kívánatra hához is megyek.

Roth A.

bútorvétel és eladás.

Árpád-tér 4. sz. (a zsidótemplommal szemben.) 1471

+ Soványság. +

Szép testidomokat kaphatni a világhírű erőportól, amely a párisi 1900. évi és hamburgi 1901. évi kiállításokon aranyéremmel lett kitüntetve, 6-8 hét alatt 30 font kövéredés egész bizonyos. Orvosi előírás. **Realitás szolid — nem szélhámosság, számtalan köszönő irat.** Ara dobozonként használati utasítással, együtt bérmentesen küldve 2 kor. 50 fillér. Az összeget legajánlatosabb előre utalványon küldeni. **D. Franz, Steiner & Co. hygienikus intézetének Berlin 59. Königsplatz-Strasse 78. Ausztria-Magyarországban kapható Török József gyógyszerárakban Budapest.** 1511

Epilepsia.

Aki epilepsiában, ideges görcsökben, vagy egyéb idegbetegségben szenved, kérjen az erre vonatkozó könyvecskét, amely ingyen és bérmentve kapható: **Schwaben-Apotheke, Frankfurt a/M. 2749**

Tóth János

épület-, bútor- és portál-asztalos

Aradon, Illés-utca 19. sz.

Ajánlja magát a n. é. helybeli és vidéki közönségnek minden az **asztalos szakmába** vágó munkák, u. m.:

épület és portál, üzleti és irodai berendezések elkészítésére

száraz anyagból. Háló-, étterem-, uri-szobák és terem-berendezéseket bármely stílusban, adott rajz vagy általam készített rajz szerint a legjutányosabb árak mellett, pontos és szolid kivitelben. 1483

Javításokat pontosan és gyorsan készítek

A legforgalmasabb helyen egy jól berendezett

fűszer

és

vaskereskedés

és

1804

ital eladással

családi viszonyok miatt

azonnal eladó.

Czím a kiadóhivatalban.

Ajánlunk a nyári Saisonra:

Utazási cikkek.

Fürdőzési cikkek.

Utazó kofferek.

Utazó kosarak.

Teke golyók.

Ablak redőnyök.

— **Szalmakalapok.** —

Turista ingek. —

Swerczek. —

Nap és esőernyők.

Sétabotok.

Ing, gallér és kézelő.

Zimmermann és Eisele

Aradon, Templom-utca sarkán a „Zöld papagáj“-hoz. 1498

PAGLIANO-SYRUP vértisztító- és edző-szer

1838-ik év óta biztos sikerrel használatban.

Készítője: **PAGLIANO GIROLAMO** egyetemi tanár Florenz, „via Pandolfini“ (Olaszország.)

Szétküldési főraktár: **Brachetti** gyógyszerárak Ala. (Dél-Tirol.) 798

Alapított 1840.

Divatárház

Telefon 231. sz.

ARAD,
Szabadság-tér és Furray-
utca sarok.

ROSENBLÜH H. és TÁRSA

ARAD,
Szabadság-tér és Furray-
utca sarok.

Siegl-féle vásznak
eredeti gyári áron
és vászon maradékok.

Schroll-féle
chiffonok,
selyem damaszt ágyneműek.

Regenhárt és Raymann-féle damaszt asztalnemű, ajour és színes kávécsok, törülközők és konyharuhák.

Kész női és férfi fehérnemű.
Nagy választék férfi és női zsebkendőkben.

Állandó nagy raktár teljesen kész „Bébe“-kelelgye. Remek himzett bölcső takarók, a kis kelelgyéhez tartozó összes kelelgye.

Csak elismert jó minőségek és olcsó árak. 1408